

nové mesto

A photograph of Pope Francis and a woman, Anouk Grevinová, looking at a small white object, possibly a sock, which the Pope is holding. The Pope is on the left, wearing his white cassock and zucchetto. The woman is on the right, wearing a black blazer and glasses. They are both looking down at the object with interest. The background is slightly blurred, showing other people and what appears to be an indoor setting.

Téma čísla

5 — 6 2026

Ekonomika spoločenstva

Anouk Grevinová o kultúre dávania
Príhovor pápeža Leva XIV. k Hnutiu fokoláre
Martin Sepp o zmene paradigmy

NOVINKA

Posledný diel edície spiritualita

Od samého počiatku mala v charizme jednoty ústredné miesto Božia vôľa prežívaná ako odpoveď lásky k Bohu. Chiara Lubichová o nej v priebehu rokov často hovorila a písala, a navrhovala ju ako cestu k svätosti pre všetkých, ktorú treba žiť v každom prítomnom okamihu.

Eli Folonariová, ktorá s ňou žila viac ako päťdesiat rokov a teraz je zodpovedná za *Centrum Chiary Lubichovej*, svedčí: „Chiara bola zvyknutá v každej okolnosti rozpoznávať a milovať Božiu vôľu. Tak to bolo až do konca. Medzi stránkami *Evanjelia podľa Marka* bola nájdená jej poznámka: ‚Nepremeškať stretnutie.‘ S Ježišom? S bratom? Určite. V každom okamihu dňa nasledovala ‚lúč‘ vôle toho Boha, ktorý sa jej zjavil ako Láska.“

Táto zbierka čerpá z dokumentov, z veľkej časti doteraz nepublikovaných, ktoré sú uložené v *Centre Chiary Lubichovej*. Striedajú sa v nej stránky denníka, listy, pozdravy, myšlienky, ktoré nás vťahujú do cesty, ktorou prešla Lubichová, a ponúkajú syntézu jej chápania tohto kľúčového bodu spirituality jednoty.

V edícii spiritualita už vyšli:

Boh je láska	Ježiš Opustený
Božie slovo	Mária
Láska k bratovi	Cirkev
Vzájomná láska	Duch Svätý
Eucharistia	Ježiš medzi nami
Jednota	Božia vôľa

obchod.nm.sk
0911 178 276

132 strán | mäkká väzba | 13 × 20 cm

nové mesto

ČASOPIS NOVÉ MESTO
máj – jún 2026
Dvojmesačník, 35. ročník

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o.,
Cablíkova 10, 821 04 Bratislava,
IČO 31 377 424

ŠÉFREDAKTOR

Cyril Dunaj

VEDÚCA VYDANIA

Mária Valigová

REDAKČNÁ RADA

Cyril Dunaj, Mária Valigová,

Mária Kostýalová

TECHNICKÁ REDAKTORKA

Ľubica Hrmová

JAZYKOVÁ ÚPRAVA

Mária Majerníková, Katarína Boďová

PREKLADY A REDAKČNÁ SPOLUPRÁCA

Jozefína Brezovská, Štefan Kmeť

GRAFICKÝ DIZAJN

Mária Dolinská, Zuzana a Jozef Turlikovci

FOTO NA OBÁLKE

Vatican Media

OBJEDNÁVKY A KONTAKT

Nové mesto Redakcia,

Tajovského 737/1, 040 01 Košice

casopis@nm.sk, +421 911 445 626

nm.sk/chcem-casopis/

PODPORA

Názov účtu: NOVE LUDSTVO

Č. účtu: SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Podpora cez darovaciu bránu:

www.nm.sk/podporte-nas/

Reg. číslo: EV 4634/12, ISSN 1339-0708.

S cir. schválením Arcibiskupského úradu
v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania: 27. apríl 2026

Tlač: VMV Prešov

Cyril Dunaj

Viac než zisk: spôsob bytia ako dar

V prvom tohtoročnom vydaní časopisu sme sa venovali téme kultúry a umenia. V úvodníku som písal o kultúre ako o spôsobe bytia. K tejto myšlienke sa vrátim aj teraz, no z inej strany.

Aktuálne číslo sa venuje kultúre dávania, teda spôsobu bytia, akým človek vteluje a šíri nezištnosť a dar.

Na prvý pohľad sa tento rozmer vôbec nespája so svetom ekonomiky, práce či financií. Skôr si ho vieme predstaviť v rodine, medzi priateľmi alebo v dobrovoľníctve. A predsa je prítomný aj tam – vo firmách, v podnikaní či v pracovnom prostredí. Nie však ako naivná predstava, ale ako konkrétna skúsenosť.

Rozhovor s francúzskou výskumníčkou Anouk Grevinovou, ktorá je spoluzodpovedná za medzinárodnú komisiu Ekonomiky spoločnosti, ukazuje, že aj vo svete ekonomiky a financií je možné budovať vzťahy založené na vzájomnosti a dávaní. Ešte konkrétnejšie o tom svedčí aj naša knižná novinka *Keď dávanie obohacuje*. Autorka v nej predstavuje príbehy štyroch firiem z rôznych kútov sveta. Ich skúsenosť pripomína, že podnikanie nemusí byť postavené iba na logike zisku, ale môže vytvárať priestor aj pre nezištnosť, solidaritu a dávanie.

Možno príklady firiem, o ktorých sa píše v knihe, sa nám zdajú vzdialené. Podobné skúsenosti však nájdeme aj na Slovensku, ako to dosvedčujú stránky tohto čísla časopisu. Práca a ekonomika totiž nie sú len o číslach, výkonnosti, výsledkoch či zisku. Sú aj o tom, aké prostredie vytvárame, ako sa správame jeden k druhému a aké hodnoty vnášame do každodenných gest a skutkov.

Svetová ekonomika dnes nefunguje podľa logiky daru. No možno stojí za to položiť si otázku: čo by sa zmenilo, keby ňou bola preniknutá o niečo viac?

Téma dávania sa pritom netýka iba podnikateľov či ľudí vo vedení firiem. Dotýka sa nás všetkých. V rodinách, medzi susedmi, na pracoviskách, v spoločnosti. Každý z nás môže vo svojom priestore žiť spôsobom, ktorý nehľadá iba na vlastný prospech, ale necháva miesto aj pre nezištnosť, veľkorysosť, vzájomnosť...

Práve to je výzva pre dnešnú spoločnosť, často uzavretú do seba, individualistickú a rozdelenú. Kultúra dávania nás pozýva stať sa nositeľmi iného štýlu života – takého, ktorý premieňa prostredie zvnútra a prináša viac dôvery, vzťahov a nádeje.

Na nasledujúcich stranách ponúkame niekoľko pohľadov na túto tému. Nie vyčerpávajúco, ale ako pozvanie premýšľať, či aj naše každodenné činy nemôžu byť malým darom pre svet okolo nás.

Michele Zanzucchi · Città Nuova

Margaret Karramová potvrdená vo funkcii prezidentky Hnutia fokoláre

Prezidentka Hnutia fokoláre (HF) bola znovuzvolená na druhé funkčné obdobie. Po jej boku bude pôsobiť novozvolený spoluprezident Roberto Almada.

Aj v rámci Cirkvi prichádzajú pre občianske spoločenstvo okamihy, v ktorých musí vyjadriť svoju identitu a tak prezentovať svoj stav a svoju kondíciu. Aj HF podľa pokynov pápeža Františka zvoláva každých päť rokov valné zhromaždenie, na ktorom volí svoju prezidentku, spoluprezidenta a poradcov. Ako zvyčajne, pri tomto druhu zhromaždení vieme, z čoho vychádzame, ale nevieme, k čomu dospejeme, a to sa týka nielen mien, ktoré vydajú dnes už digitálne volebné urny, ale aj základných usmernení, ktoré zo zhromaždenia vziđu.

Približne uprostred svojho priebehu vydalo generálne zhromaždenie HF prvý dôkaz jednoty, keď veľkou väčšinou opätovne zvolilo Margaret Karramovú za svoju prezidentku.

Jej dnes už známa, priam „ikonická“ životná cesta – kresťanská Arabka z Haify –, jej štýl predsedníctva založený na úprimných, otvorených vzťahoch bez strachu z riešenia rozdielných pohľadov, jej snaha uprednostňovať spoločné rozhodnutia pred tými zhora, presvedčili plénum 262 voličov, ktorí sa zišli začiatkom februára v Castel Gandolfo pri Ríme. Je to svedectvo, že Hnutie je zdravé, ale aj prejav vôle potvrdiť charizmatické rozhodnutia zakladateľky, a to aj uprostred krízy, ktorá nevyhnutne nasledovala po smrti Chiary Lubichovej.

Pri tomto všetkom si treba uvedomiť, že generálne zhromaždenie HF nie je zasadnutím nejakého malého združenia, je to viac ako tristočlenné stretnutie, zlože-

Prezidentka Hnutia fokoláre Margaret Karramová
a spoluprezident Roberto Almada
Foto: CSC Audiovisivi

né z účastníkov, ktorí majú hlasovacie právo, a pozvaných hostí.

O to viac, že zhromaždenie fokolarínov v Castelli Romani sa netýka len katolíkov, či len kresťanov alebo veriacich, vyplýva to z celkovej konfigurácie Hnutia, tak ako ju schválila Katolícka cirkev s potrebnými rozlišovacími znakmi a potrebnou rozvážnosťou. Harmonizácia takého rôznorodého zhromaždenia je síce ľudským dielom, ale ešte viac je to ovocie evanjeliového života jeho členov, ktorý „príťahuje“ a „poukazuje“ na hlas Ducha.

Základné životopisné údaje: Margaret Karramová bola zvolená za prezidentku HF na generálnom zhromaždení v roku 2021 a 12. marca 2026 bola znovuzvolená na druhé funkčné obdobie (2026 – 2031). Stala sa v poradí tretou prezidentkou Hnutia po zakladateľke Chiare Lubichovej (1920 – 2008) a po Marii „Emmaus“ Voceovej (1937 – 2025). Narodila sa v Haife v Izraeli v roku 1962. Kresťanské hodnoty a princípy, ktoré si osvojila už v detstve, ju formovali k priamej otvorenosti voči blíznym bez ohľadu na ich náboženstvo a kultúru. Navštevovala školu karmelitánok v Haife, okrem štúdia arabčiny a hebrejčiny tam začala študovať aj angličtinu a taliančinu. Široká škála vedomostí, skúseností a utrpenia v nej už od dospievania vzbudila túžbu zapojiť sa do činností, ktoré by prinášali zmenu v spoločnosti.

Jej cesta vo fokoláre sa začala, keď mala 14 rokov. Stretnutie s Hnutím jej pomohlo pochopiť silu a odvahu, ktoré pramenia zo života podľa slov evanjelia v každom okamihu a za akýchkoľvek okolností. Tak sa začala jej angažovanosť v dialógu medzi kresťanmi, židmi a moslimami, ktorá ju zaviedla do Spojených štátov, kde vyštudovala judaistiku na American Jewish University v Los Angeles. Po návrate do vlasti bola spoluzodpovednou za komunitu fokoláre vo Svätej zemi a pracovala na Talianskom generálnom konzuláte v Jeruzaleme.

V roku 2013 získala spolu s Yiscou Harani (aktívnu vo vede a výskume) cenu Mount Zion Award (Cena

Sionu – ocenenie za príspevok k zmiereniu), cenu získali za úsilie o rozvoj dialógu medzi rôznymi kultúrami a náboženstvami. V roku 2014, na sviatok Turíc, bola pozvaná zastupovať Hnutie fokoláre na modlitbe za mier, ktorá sa konala vo vatikánskych záhradách za účasti pápeža Františka, vtedajšieho izraelského prezidenta Šimona Peresa a prezidenta Palestínskeho štátu Mahmúda Abbása. V tom istom roku ju generálne zhromaždenie HF zvolilo do generálnej rady, bola zodpovedná za Taliansko a Albánsko a v Hnutí sa stala aj spoluzodpovednou za dialóg medzi cirkevnými hnutiami a novými katolíckymi komunitami. V roku 2016 sa stala držiteľkou medzinárodnej Ceny Svätej Rity za podporu dialógu medzi kresťanmi, židmi a moslimami.

Po svojom znovuzvolení prezidentka pripomenula slová Žalmu 95 z liturgie tohto dňa: „Čujte dnes jeho hlas: ‚Nezatvrdzujte svoje srdcia.‘“ Vrúčne arabské srdce Margaret Karramovej pred mnohými rokmi stretlo srdce Chiary Lubichovej a chcelo prevziať jej vášň pre zmierenie, odpustenie, evanjeliovú lásku a jednotu.

Po hlasovaní o prezidentke sa hlasovalo o spoluprezidentovi. Stal sa ním Roberto Almada, argentínsky kňaz a člen HF. Narodil sa v Rosariu 11. augusta 1956. Povoláním je psychiater, psychoterapeut a špecialista na existenciálnu analýzu. Je tiež doktorom filozofie a bol jedným z iniciátorov Školy logoterapie v Uruguaji a Paraguaji. Do kontaktu s HF prišiel v roku 1976, jeho povolanie do fokoláre dozrievalo v O'Higgins, medzinárodnej citadele v Argentíne. Pôsobil v Montevideu (Uruguaj) a v Asuncióne (Paraguaj). V rokoch 1999 – 2009 spolupracoval s medzinárodným centrom HF v Rocca di Papa (pri Ríme), v rokoch 2014 – 2021 bol tiež jedným z poradcov. Je autorom knihy *El cansancio de los buenos* (Únava dobrých), ktorá sa zaoberá vyhorením, a spoluautorom knihy *Desafío Parejas* (Výzva pre páry).

Časopis *Nové mesto* a jeho čitatelia blahoželajú opätovne potvrdenej prezidentke HF a novému spoluprezidentovi.

Mária Kostyálová

Neviditeľný motor: Prečo niektoré firmy rastú viac než iné?

Čo by sa stalo, keby ľudia v práci prestali dávať viac, než musia? Podľa francúzskej autorky a výskumníčky Anouk Grevinovej by sa ekonomika zastavila. V rozhovore vysvetľuje, prečo firmy nestoja len na platoch a zmluvách, ale aj na neviditeľnom úsilí ľudí, ktoré sa nedá kúpiť. A ukazuje, že tam, kde je človek v centre, môže rásť aj úspech firmy.

Anouk Grevinová pôsobí ako pedagogička a výskumníčka v oblasti manažmentu na Univerzite v Nantes, kde vedie výskumnú katedru *Dar v práci*. Vo vydavateľstve Nové mesto jej vychádza kniha *Keď dávanie obohacuje*.

Foto: Mária Čalfová

Na úvod by som sa rada opýtala, ako ste sa dostali k tejto téme. Čím vás zaujala natoľko, že ste jej venovali celú knihu?

Už tridsaťpäť rokov s veľkou vášňou sledujem Ekonomiku spoločnosti – sieť podnikateľov a ľudí, ktorí sa snažia o to, aby bola ekonomika solidárnejšia a inkluzívnejšia. Postupne ma začala fascinovať samotná práca: Čo je na nej také dôležité? Prečo nás tak veľmi zraňuje, keď nie je rešpektovaná? Pochopila som, že práca je hlboko prepojená s ľudskou dôstojnosťou. Práve v tom čase som narazila na knihu francúzskeho sociológa, ktorý ukazuje, že pracovníci dávajú do firmy oveľa viac, než si uvedomujeme.

Čo presne myslíte tým „dávaním“?

Vychádzam z takzvanej teórie daru, ktorá hovorí, že ak niečo dávame a nie je to prijaté, je to pre nás bolestivé. A presne toto som začala vnímať aj ja: je množstvo ľudí, ktorí sa dávajú, pracujú, investujú energiu – a napriek tomu zostávajú nevidení. Chcela som to naozaj pochopiť: Je možné, aby firma prijímala dar ako základný princíp riadenia? A čo to firme prináša?

Tvrdíte, že ekonomika môže byť postavená na dávaní. Nie je to v rozpore s tým, ako ju chápal Adam Smith?

Dnes sa skôr ukazuje, že ak človek prestane do práce vkladať seba, môže tým zablokovať fungovanie ekonomiky. Hoci sme vytvorili sofistikované metódy – zmluvy, kontrolné mechanizmy –, tie samy osebe nestačia. Kreativita, inteligencia a iniciatíva sa nedá vynútiť ani kontraktom, ani kontrolou. Buď ich človek dá slobodne, alebo ich firma nezíska vôbec.

Čo je podľa vás predpokladom toho, aby zamestnanci boli motivovaní prinášať zo seba to najlepšie?

Myslím, že všetci potrebujeme vidieť zmysel v tom, čo robíme. Keď som skúmala nespokojnosť zamestnancov, bola som prekvapená, ako veľmi ľudia trpia, keď nemôžu do práce vložiť viac zo seba. Napríklad upratovačky na jednej klinike – svoju prácu síce robili aj kvôli peniazom, ale zároveň im dávala pocit dôstojnosti. Keď videli špinu nad oknom, chceli ju očistiť – firma im to však nedovolila. Každá by si mohla povedať: urobila som si svoju robotu a odchádzam. Ale oni chceli dať viac.

Je teda úlohou firmy vytvoriť také podmienky, aby ľudia chceli zo seba dávať to najlepšie?

Áno, ale možno ešte presnejšie: firma by mala vedieť prijať to, čo ľudia už dávajú. Často sa sústreďujeme na to, ako z ľudí dostať viac – ale nevšímame si, koľko energie, kreativity a schopností už do práce vkladajú.

Lebo ak človek dáva a nikto si to nevšímne, postupne sa v dávaní vyčerpá.

Nie je vytváranie takejto kultúry vo firme skôr „luxusom“?

Som presvedčená, že bez kultúry daru firma neprežije. Keby sme urobili „štrajk dobrej vôle“, ekonomika by prestala fungovať. Dobrým príkladom je firma Todo Brillo v Paraguaji. Zamestnáva ženy s nízkou kvalifikáciou, a napriek tomu sa stala najlepšou firmou vo svojom sektore. Ženám ponúkla dôstojný plat, platí za ne sociálne odvody, poskytuje lekársku starostlivosť a sprevádza každú z nich podľa jej situácie. Vďaka tomu sa v ženách rozvinula silná vnútorná motivácia.

Mnohí vychádzajú z predstavy, že najväčším motívatorom je plat. Aká je vaša skúsenosť?

Táto predstava bola vedecky dávno vyvrátená. Čím viac sa firma snaží motivovať ľudí iba peniazmi, tým viac oslabuje ich vnútornú motiváciu. Pritom keď je úsilie človeka videné, ocenené a keď je zapojený do rozhodovania vo firme, výsledky sú oveľa lepšie.

Aké znaky majú tieto firmy, zamerané na vzťah so zamestnancom, spoločné?

Vo všetkých firmách som si všimla, že tímy sa nevnímali len ako skupina ľudí, ale ako spoločnosť. Zamestnanci boli braní vážne nielen ako pracovná sila, ale ako ľudia. Kľúčovú úlohu zohrávali lídri – zamestnanci vnímali, že hodnoty sa skutočne premietajú do ich každodenných rozhodnutí. Ľudia hovorili, že sa v prítomnosti nadriadených cítia dobre. A práve z takejto prostredia vyrastá ochota dávať zo seba viac.

Ak by mali firmy začať úplne od základu, čo by malo byť tým prvým krokom?

Prvým krokom je prijať už existujúci dar a oceniť ho. My hovoríme: nasadte si „okuliare daru“ a začnite sa takto pozeráť na svoju prácu a na ľudí okolo seba. Začnete vidieť veci, ktoré ste predtým prehliadali, a prirodzene za ne začnete byť vďační.

Myslíte si, že takáto zmena môže postupne ovplyvniť aj celkové fungovanie ekonomiky?

Áno. Potvrdzujú mi to reakcie ľudí z veľkých medzinárodných firiem. Ich prvou reakciou bol často strach – akoby v tej myšlienke vnímali skutočný potenciál zmeny, ale báli sa jej uveriť. Dnes strach nahrádza túžba – pýtajú sa, ako môžu logiku daru priniesť do svojich firiem. Dokonca nás samotné firmy žiadajú, či by sme pomohli formovať ich zamestnancov – cítia, že potrebujú zmenu, a hľadajú cestu.

Martina Baumann · fotografie: Dominik Sepp

Výskumníčka Anouk Grevinová prezradila, prečo biznis potrebuje ľudský prístup

Francúzska profesorka prišla do Bratislavy s úsmevom a skúsenosťami z opačného konca sveta. Cez príbehy firiem z Filipín či Kórey ukazuje, že ekonomika nemusí byť len neúprosným bojom o čísla.

Diskusia pri predstavení knihy *Keď dávanie obohacuje* v Albrechtovom dome v Bratislave. Anouk Grevinová predstavila nielen svoju knihu, ale povedala viac o Ekonomike spoločnosti a kultúre dávania.

Francúzska profesorka a výskumníčka Anouk Grevinová k nám prišla, aby tu predstavila nielen svoju knihu, ale povedala viac o Ekonomike spoločnosti a kultúre dávania. Diskusia s autorkou sa niesla v komornej atmosfére Albrechtovho domu v Bratislave. Na úvod prezradila, že sa na návštevu Slovenska veľmi tešila a jej prvou zastávkou boli Košice, kde sa stretla s priateľmi z Ekonomiky spoločnosti.

Anouk Grevinová pôsobí na Univerzite v Nantes, kde vedie unikátnu výskumnú katedru *Le don au tra-*

vail (Dar v práci). Napísala knihu *Keď dávanie obohacuje*, ktorú na slovenský trh prinieslo vydavateľstvo Nové mesto. Titul ponúka štyri príbehy firiem a jej zamestnancov – od Filipín cez Južnú Kóreu, Paraguaj až po Argentínu.

Najskôr treba zmeniť optiku

Posolstvo Anouk ukazuje, že ak chceme zastaviť epidémiu utrpenia v práci, musíme v prvom rade zmeniť optiku, cez ktorú sa pozeráme na výkon, zisk a me-

dziľ ľudské vzťahy vo firmách. A o to sa aj ona sama so svojím tímom na katedre snaží. Vedú workshopy pre zamestnancov z rôznych kútov sveta, majú vlastnú pracovnú skupinu a neprestajne prichádzajú noví ľudia, ktorých filozofia daru pohltila.

Anouk počas diskusie opísala znepokojivý fenomén, s ktorým sa stretávala na všetkých úrovniach riadenia. „Videla som ľudí, ktorí do svojej práce vkladali obrovskú energiu, čas a kreativitu. Neustále dávali viac a viac, no zistila som, že späť sa im nevracia takmer nič,“ začala na úvod Anouk. Ľudia tak nedostávali za svoje nasadenie v práci ani uznanie, ani ľudskosť, a tak to pre nich strácalo zmysel.

Pre výskum bolo dôležité zhromaždiť čo najviac podkladov a materiál. A tak napríklad počas týždňa v danej krajine urobila Anouk 20 rozhovorov, ktoré po návrate analyzovala. Najskôr napísala knihu a potom s kolegami pokračovali v analýze a vytvorili špeciálne výskumné publikácie, na ktorých ešte aj dnes pracujú.

To, čo spozorovala v jednotlivých krajinách, ju fascinovalo. „Videla som, ako títo zamestnanci vytvorili veľmi originálne manažérske praktiky. Na Filipínach to boli kvalitatívne kruhy, aby v spoločnosti lepšie implementovali kultúru spoločenstva. V Kórei zas vytvorili systém, vďaka ktorému zbierajú všetky postrehy medzi zamestnancami a na konci roka ich publikujú. Vznikol z toho veľký nástroj manažmentu – napríklad aj na hodnotenie, keď svojich zamestnancov hodnotia nielen na základe ich technických kompetencií, ale aj na základe vzájomnej pomoci,“ vymenúva a dodáva, že všetky tie zvyky, ktoré zamestnanci v danej firme zachovávali, považovali za základné charakteristiky svojho podniku. A nemuseli pochádzať od vedenia.

V skutočnosti teória dávania nie je jednosmerná. Podľa Anouk je to vzťah vzájomnosti. „Dávať a prijímať. Bez prijímania to nebude kompletne, takto vzniká kruh, ktorý funguje. A v tých firmách som videla, ako to funguje. Jeden urobí niečo pre druhého. Stalo sa to pre nich prirodzené.“

Iná kultúra, rovnaký prístup k daru

„Všetky štyri firmy boli veľmi odlišné na základe svojho zamerania, podnikateľských aktivít, ale aj krajín. Vidieť v nich veľa odtieňov tejto kultúry a jej implementáciu v danom podniku,“ hovorí. Anouk tiež spomenula aj príklad kórejskej pekárne, ktorá celý deň vyrába až do poslednej hodiny a na konci dňa rozdá, čo zostane navyše. Pričom niekedy produkujú navyše len pre to, aby to mohli rozdať.

Pre mnohých môže spojenie „dar“ a „ekonomika“ znieť ako oxymoron. Grevinová však vo svojej knihe aj v diskusii zdôraznila, že nejde o charitu. Dar v práci definuje ako slobodný akt, ktorý presahuje rámec pracovnej zmluvy. Nakoniec to môže implementovať v práci každý z nás – pomôcť inému nad rámec svojich povinností, keď manažér prejaví úprimný záujem o osobnú situáciu zamestnanca, alebo keď sa firma delí o svoje zisky s tými, ktorí sú v núdzi. „Ekonomika spoločenstva spochybňuje našu predstavu, že trh funguje len na princípe ‚niečo za niečo‘,“ hovorí autorka. Ak sa teda dar podľa nej stane základným princípom, mení sa celá kultúra podniku. Atmosféra strachu je nahradená atmosférou dôvery, čo paradoxne vedie k vyššej kreativitě a v konečnom dôsledku aj k udržateľnej prosperite.

Ekonomika nemusí byť bojom o prežitie

Anouk Grevinová zdôraznila, že manažment zajtraška musí byť postavený na počúvaní a vzájomnosti. Jej kniha ponúka nádej, že ekonomika sa môže stať miestom, kde sa ľudia navzájom obohatia – nielen materiálne, ale predovšetkým ľudsky.

Stretnutie s Anouk potvrdzuje, že téma ľudskej tváre biznisu rezonuje aj u nás. Slovenská ekonomika prežíva ťažké časy, firmy bojujú s nedostatkom lojálnych zamestnancov a narastajúcim stresom na pracoviskách. A práve myšlienky Ekonomiky spoločenstva môžu byť kľúčom k zmene. Ako pripomenula autorka: „Keď začneme dávať, neochudobňujeme sa. Naopak, vytvárame priestor, v ktorom môžeme rásť všetci.“

Tomáš Sepp · Mária Čalfová

**Zmena je nevyhnutná.
Ekonomika spoločnosti prináša
zmenu paradigmy a novú
ekonomickú kultúru**

Martin Sepp, úspešný podnikateľ, sa od prvej chvíle nadchol pre ideál Ekonomiky spoločensva (ES), ktorému dala zrod zakladateľka Hnutia fokoláre Chiara Lubichová v roku 1991. S plným nasadením sa už veľa rokov angažuje pri jeho realizácii – prinášať odpovede na ekonomické a sociálne problémy našej doby. V krátkom rozhovore sa dozvieme o jeho pohnútkach, cieľoch i úspechoch.

Čo je ES pre teba? Ako by si ju charakterizoval?

Je to pre mňa inšpiratívna forma podnikania, zmena celkového nastavenia podnikania od „zisko-centrizmu“ ku „vzťah-centrizmu“. Zároveň je to aj formácia a transformácia mojej osobnosti, keď sa do popredia dostávajú ciele pomôcť zlepšiť svet, pomôcť znižovať rozdiely v spoločnosti, hlavne tie ekonomické. Zmena od kultúry zarábania ku kultúre dávania.

Môžeme povedať, že si úspešným podnikateľom. Čím ťa ES oslovila a prečo si sa stal podnikateľom ES?

ES ma oslovila geniálnou myšlienkou kultúry dávania. Čím viac dávam, tým viac dostávam. A to nie je myslené podmienene, ale bezpodmienečne sa odovzdať realite každodenného života, kde netreba veľa kalkulovať, ale žiť prítomnú realitu. Vyskúšal som si to v živote a naozaj to funguje. Nejde len o nejakú podnikateľskú šikovnosť alebo využitie príležitosti. Ide skôr o vnímanie reality podnikania cez ľudské vzťahy a nie cez ekonomické parametre. Toto ma od malička učí prostredníctvom ES Chiara Lubichová, ktorá ma inšpirovala svojimi nápadmi.

Hovorili sme aj o „trojnožke“, teda o troch princípoch ES. Jeden z pilierov je aj podpora chudobných a ľudí na okraji spoločnosti. ES sa snaží, obrazne povedané, ľudí nielen „nakrmiť“, ale naučiť ich „chytať ryby“. Aká je v tejto oblasti tvoja skúsenosť?

Moja skúsenosť nie je len s chudobnými ako ľuďmi na okraji, aj keď na tomto poli mám zopár skúseností. Každému sa v živote stane, že vás zastaví na ulici brat chudák, ktorý je viditeľne na tom zle, hladný, smutný, bez východiska. Mnoho ráz ho zaškatulkujeme, veď ten si za to môže sám. Moja skúsenosť je toto neriešiť a pomôcť, ako sa dá. Ak mu aj dám peniaze, tak sa popri tom snažím zistiť, prečo je v tej situácii. Dôležité je ostať v kontakte s tými ľuďmi. Moja skúsenosť je, že sú to anjeli, ktorí sa mi potom opakovane dostávajú do cesty, a môžem pokojne povedať, že ma zaujíma, ako sa situácia u nich vyvíja. Toto však nie je ten príklad, na čo sa pýtaš, ale potreboval som to povedať. Čo sa týka učenia „chytať ryby“, mám skôr skúsenosť v sprevádzaní mladších ľudí, ktorí mi prišli do cesty, snažia sa

živiť podnikaním, ale často nevedia, kde začať a ako na to. Dávam im šancu popri mojom úspechu nájsť odvahu a inšpiráciu, aby sa nebáli ísť do tohto dobrodružstva. Sprevádzam ich tým, že im ponúkam pracovný priestor, aby sme činnosti, ktoré vymýšľam v rámci mojej práce, robili spoločne, a tým sa delili o skúsenosť, kde vo výsledku rastieme spolu.

Ako sa ti darí vnášať princípy a život ES do vašej firmy? Nebijú sa s princípmi, ktoré sú vo firme už zabehnuté?

Na začiatku to bolo zložitejšie, lebo v hlave som mal pomyselnú bariéru medzi firmami, ktoré sú v rámci ES ako „členské firmy“, čiže majú jasnú majiteľskú štruktúru, celá firma, každý jej majiteľ a zamestnanec deklarujú vôľu byť vo firme ES, a firmami, ktoré chcú vytvárať „spoločenstvo, vzájomnosť“, ale nie sú typickými firmami ES, ktoré napríklad delia zisk firmy na časti – jedna ide na chudobných, druhá na rozvoj myšlienky ES a tretia na samotné prerozdelenie zisku medzi majiteľov. Nevedel som takto našu firmu „onálepkovať“ a zaviesť princípy ES ako oficiálne interné predpisy, podľa ktorých by sa firma riadila. Pochopil som, že cieľom nie je mať primárne firmu ES, ale skôr „konvertovať“ na podnikateľa ES, čiže byť ukotvený v hodnotách ES ako osoba, podporovať ES a chudobných, sprevádzať iných podnikateľov, ale nie striktnie zaviesť firemnú kultúru ES. Skôr ide o to, aby sme ako jednotliví členovia firmy, či už vedenie, alebo aj bežní zamestnanci, žili v bratských vzťahoch na pracovisku. V mojom prípade to bola skúsenosť, že som oslovil vybraných kolegov na rôznych pozíciách, ktorí majú podobné idey, aby sme skúsili vedome žiť náš každodenný firemný život na inom základe, než len na riadení, plnení úloh a podobne. Pozval som ich, aby sme skúsili dať do popredia naše medziludské vzťahy, ktoré sú inšpirované myšlienkou kultúry dávania a univerzálneho bratstva. To znamená mať na prvom mieste vzťah s kolegom tak, aby bol spokojný aj ten druhý, aby som ho dokázal počúvať a snažil sa o jeho spokojnosť v rámci pracovných povinností. Toto rozhodnutie sa dnes javí ako veľmi správne, pretože celá kultúra firmy sa citeľne mení k lepšiemu a dokonca aj u tých kolegov, ktorí myšlienky ES ani nepoznajú alebo si neuvedomujú ich prínos.

Keď hovoríme o ES, vynára sa mi otázka, či firma konajúca podľa princípov ES má šancu prežiť. Ako by mal podľa teba vyzeráť dobrý vzťah medzi zamestnancom a zamestnávateľom v duchu ES? Môžeš uviesť príklad aj z tvojho prostredia?

Každá firma, ktorá pracuje aj pre dobro iných firiem, ľudí či spoločnosti, nemusí zákonite mať aj dobrú ekonomiku, inými slovami, nemusí sa jej až tak dobre ekonomicky dariť. Moja skúsenosť je však pozitívna, lebo nielen za posledných 20 rokov, ale aj momentálne sa nám vďaka už spomenutému nastaveniu v oblasti vzťahov darí aj po ekonomickej stránke. Samozrejme, v minulosti sme prežili aj ťažšie chvíle, keď sme museli ako majitelia vracat' do firmy už vyplatené zisky. Moja odpoveď na tvoju otázku je jednoznačne áno, že firma fungujúca na princípoch ES má vždy šancu, len treba byť trpezlivý a nevzdávať sa pri prvých neúspechoch.

Čo sa týka vzťahu zamestnávateľa a zamestnanca, v našom prípade to je veľmi jednoduché. Cieľom je neprístupovať k zamestnancovi ako k majetkovému aktívu, stroju, sluhovi, poddanému, ale predovšetkým ako k ľudskej bytosti, ktorá má svoju ľudskú hodnotu, aj s jej životom, problémami, starosťami. Takýto vzťah býva väčšinou zo strany zamestnancov aj pozitívne opätovaný. Tieto vzťahy však treba neustále živiť, budovať. Či už formou „chodbových“ rozhovorov, spoločným obedom, posedením pri káve alebo tímovými aktivitami. Naša firma je v tomto ohľade už pomerne zrelá a na budovanie vzťahov máme vytvorené niektoré nástroje, ako sú spoločné firemné podujatia (nemyslím tým len oblúbenú „slovenskú hádzanú“), ale napríklad športové komunitné aktivity. V našej firme sa podarilo vybudovať tímy bežcov, ktorí sa zúčastňujú na takmer všetkých bratislavských bežeckých aktivitách v tričkách našej firmy. Tento rok sa zúčastní na bežeckých pretekoch až 26 zamestnancov z radov všetkých štruktúr a z toho až 16 žien.

ES hovorí, že centrom nášho podnikania nemá byť primárne zisk, čiže peniaze, ale tie sú nevyhnutným prostriedkom, aby sa mohli robiť dobré veci. Štandardná filozofia firiem je vyprodukovať čo najväčší zisk a tomu sa podriaďuje všetko ostatné. Potom vzniká akási exklúzia, čiže vylúčenie, čo veľmi kritizoval aj pápež František.

Spomínaš pápeža Františka. Aj on sa inšpiroval Ekonomikou spoločnosti. Ako sa k nej dostal?

Pápež František už od začiatku svojho pontifikátu pozorne sledoval a všimol si aktivity ES, keďže jeho hlavnou témou boli od prvých dní chudobní a ľudia na okraji. Podporoval tieto myšlienky a snahu priniesť

alternatívu k súčasným princípom fungovania ekonomiky. Vyzval podnikateľov, aby *re-animovali* ekonomiku, dali jej „novú dušu“, aby mala na zreteli chudobných a vylúčených. To je jeho známa téma o perifériách. Dával veľký dôraz na to, aby ekonomika bola inkluzívna, teda aby rátala a spolupracovala s ľuďmi na okraji. Jeho iniciatíva inšpirovaná ES je známa ako *Františkova ekonomika* (FE).

Vo februári 2017 pozval Svätý Otec asi 500 zástupcov a protagonistov ES na súkromnú audienciu do Ríma, čím aj navonok vyjadril svoj postoj a blízkosť k ES.

Angažuješ sa aj v šírení Františkovej ekonomiky. Aký je vzťah FE a ES?

Františkova ekonomika ma pozitívne inšpirovala svojou možnosťou šíriť myšlienky ES vďaka pápežovi, ktorý má väčší dosah, ale aj vďaka novým rozmerom, ktorými sú ekológia a prepojenie so sociálnym učením Cirkvi. *Františkova ekonomika* vznikla na základoch ES, keď pápež František, inšpirovaný ES, oslovil mladých podnikateľov a ekonómov, aby spolu pretvorili doterajšiu ekonomiku na novú, inkluzívnu ekonomiku, zameranú na všetkých a na spoločné dobro. Čiže vzťah FE a ES je úplne fundamentálny, obe sú silno sociálne, zamerané na znižovanie chudoby. Ekonomika spoločnosti viac cez zmenu mentality podnikania a kultúru dávania a FE ako hnutie pre mladých a ako iniciatíva šírenia sociálneho učenia Cirkvi prostredníctvom aktuálnych tém, akými sú ekológia, chudoba, hlad či etické investovanie.

Ako sa ti darí naplňovať myšlienky FE a ES?

V rámci FE vzniklo nádherné česko-slovenské spoločenstvo ľudí, mladých aj starších, podnikateľov ES a aktivistov FE. Vďaka mladému koordinátorovi Josefovi Zvoníčkov, ktorý sa zúčastnil priamo na štarte FE v Assisi a nadchol sa pre koordináciu aktivít v česko-slovenskom priestore, sa darí udržiavať a rozvíjať toto spoločenstvo. Sám som členom a zároveň podporovateľom tejto aktivity. Vidím veľký zmysel v šírení myšlienok ES a FE hlavne cez vzdelávanie mladých a v spolupráci s Cirkvou, farnosťami a rôznymi spoločenstvami. V spoločenstve FE sa stretli a prepojili aj mnohé doteraz samostatné iniciatívy, ktoré pracujú na úrovni farností a diecéz. Osobitnú pozornosť si zaslúži investičný fond *Teovia*, ktorý sa snaží „rozhýbať“ ekonomiku a podnikanie v rámci farností a diecéz, kde spoločenstvo znamená hlavne ochotu deliť sa o dobrá, či už o finančné, ale aj o odborné a profesionálne kapacity. Ide o vtiahnutie všetkých členov Cirkvi do spoluzodpovednosti za vytváranie dobieh,

ktoré pomáhajú financovať pastoračné činnosti. Z tejto aktivity vznikla aj iniciatíva nového česko-slovenského internetového multimediálneho portálu Téma21, ktorá má za sebou už úspešný rok fungovania. Téma médií ma oslovila už odvtedy, ako ma Hnutie fokoláre povetilo vedením Vydavateľstva Nové mesto. Cítim vo svojom vnútri, že je potrebné rekonštruovať a reanimovať dnešné médiá, aby boli viac profesionálne, aby viac spájali a hlavne aby neslúžili len menšej skupine ľudí, ktorí cez tieto médiá šíria svoje záujmy a témy. Práve v tomto médiu, Téma21, sa zrealizovala moja túžba, aby médiá boli založené na dátach, pravdivých a overených informáciách a aby okrem opisu udalostí prinášali aj návrhy na riešenia pre túto komplikovanú dobu, v ktorej žijeme, a aby v nich bola ponúkaná nádej.

Čo by si prial ES, aby sa posunula dopredu v realizácii svojho sna, ktorým je: nech je vo svete menej biedy a viac ľudí, ktorí si volia chudobu (striedmosť života) ako štandard svojho života?

ES je inšpirácia pre všetkých ľudí v sieti, aby sa navzájom obohacovali cez kultúru dávania a budovania spoločenstva. Prial by som si, aby sa v ES a cez ES spájali siete biznisových ľudí a podnikateľov aj celosvetovo, aby vznikali veľké siete takýchto ľudí so „srdcom“, ktorí by videli a cítili chudobu okolo seba a boli ochotní spraviť hocikaják, aj keď maličký kúsok pre splnenie tohto sna – bojovať proti chudobe a zmierňovať utrpenie ľudí, ktorí sa dostali na okraj spoločnosti. Ak sa mnoho kúsočkov spojí, tak celok bude grandiózny.

ES má za sebou 35 rokov existencie. Zdá sa, že od jej vzniku sa naplňajú slová prof. Stefana Zamagniho, že ES je malá skúsenosť – kvas nádeje vo svete, no s prorockou myšlienkou. ES vie, že jej sen je snom mnohých, a vie, že sama to nedocieli. Ako spájať dobré iniciatívy vo svete? Je ES nástrojom na spájanie? Čo vie podľa teba ponúknuť? Ako to vidíš ty zo svojej skúsenosti ako zrelý človek, podnikateľ a človek so širokým srdcom objímajúcim svet?

ES je naozaj platforma pre ľudí v najrôznejších oblastiach života, nemusia to byť len podnikatelia či manažéri. ES by mala byť jednoznačne platforma na spájanie. Môj sen, o ktorý sa snažíme aj s kolegami vo firme, je aj vytvorenie sieťovacej platformy osôb so srdcom a duchom pre ES, aby o sebe vedeli, vedeli sa vyhľadať a jeden druhému vedeli aj pomôcť, či už v biznise, ale aj pri rôznych stážach, pracovných príležitostiach a pod.

Čo by si poprial ES do jej ďalších 35 rokov, ktoré začnú udalosťou v Argentíne?

Do Argentíny som chcel ísť aj ja osláviť 35. narodeniny ES. No po zvážení svojich síl a rodinných nastavení sme sa s manželkou Máriou rozhodli ostať doma. Teším sa, že myšlienky ES už pekne dlho inšpirujú firmy, ekonomiku, vzdelávanie v tejto oblasti a že sa narodilo množstvo dobrých iniciatív, ktoré sme tu spomínali. Prajem ES do ďalších rokov, aby trpezlivo šírila svoje myšlienky ďalej a aby sa jej darilo naplňovať cez firmy a podnikateľov ES hlavne znižovanie chudoby vo svete. A to nielen tej materiálnej, ale aj duchovnej, vzťahovej a hodnotovej.

Foto: archív Martina Seppa

Počiatkový tím In Vivo: zľava Lucia Leutgöb, Gabriela Kosečková, Veronika Sodomková, Hana Ondrušová a zopár umeleckých produktov z ich dielne
Foto: Martina Baumann

Martina Baumann

Úžitkové umenie pre radosť

V ateliéri In Vivo sa človek stretne so svetom umelcov. Gabriela Kosečková dáva hline dušu a tvorí nádherné veci. Lucia Leutgöb, jemná bytosť s riadnou dávkou energie, rieši všetko od marketingu až po manažment. V podnikaní rodinnej firmy je výhodou sila ich sesterského puta. Všetko robia spolu, radia sa medzi sebou, počúvajú sa.

In Vivo je rodinná firma, ktorej začiatky siahajú do roku 1993. Čo stojí za vaším príbehom?

Lucia: Náš otec bol umelec. Doma stále vyrábal veci a aj z ničoho vedel vyrobiť umelecké dielo. Takže začiatky toho celého sú vlastne u nás doma.

Gabi: Po strednej škole som sa vybrala do zahraničia. Keďže v tých rokoch bol problém dostať sa na vysokú školu, išla som do Talianska. Tam som prvý raz počula o Ekonomike spoločnosti (ES). A musím priznať, že ma to totálne dostalo.

Čo konkrétne?

Gabi: Tá myšlienka, že človek môže robiť veci, vyrábať a tvoriť niečo pekné a zároveň môže pomôcť svojou prácou. Začiatky boli zaujímavé, každý v tom čase začínal na Slovensku s podnikaním. Mňa oslovila myšlienka firiem, ktoré fungovali na princípe – nielen žiť pre financie, ale robiť niečo viac. Teda to podnikanie a práca nie je už len o peniazoch. Má myšlienku, že viete zarobiť a podporiť aj iné veci. A navyše mladý človek má veľa optimizmu, veľa energie, takže nie div, že som sa do toho nejako takto vrhla.

Lucia: Gabi doniesla túto myšlienku domov a mňa oslovila tiež. Mala som ešte rok do ukončenia vysokej školy, a tak sestra založila živnosť a začala vyrábať. Vtedy sme žili ešte v petržalskom paneláku, v byte u rodičov. Len si to predstavte, v izbe sme mali maličkú pec. (smiech)

Mňa oslovila myšlienka firiem, ktoré fungovali na princípe – nielen žiť pre financie, ale robiť niečo viac.

Nebáli ste sa, že to ľudia nebudú chcieť? Predsa len v tom období boli Slováci viac konzervatívni.

Gabi: Trh s úžitkovým umením, ktorý by bol dostupný obyčajným ľuďom, tu pred 33 rokmi vôbec neexistoval. Bol to jednoducho nedostupný tovar, ktorý na Slovensku chýbal. Uvedomili sme si, že máme talent. Ja som vedela niečo vyrobiť a Lucia dokázala z toho vybrať čo najviac; vzájomne sme sa dopĺňali. Podnikanie bolo v tom čase pre každého nové, vybavovanie, papiere a úrady, to bolo niečo hrozné, čím všetkým si človek musel prejsť.

Čo pre vás znamená Ekonomika spoločnosti?

Lucia: Keď sme začínali, tak ES bola v inom bode. V každom prípade je to predovšetkým o vzťahoch.

A o dávaní, dávam niečo zo seba. Aj keď sa mi občas nechce rozprávať, ale idem a porozprávam sa s ľuďmi v predajni, alebo aj so svojimi zamestnancami, napríklad únave. Na jednej strane si to vyžaduje veľa energie. Niekedy si poviem, že nevládzem. Na druhej strane boli ťažké momenty a človek videl, že sa to vráti naspäť.

Ako ste sa od predaja na vianočných trhoch a na Michalskej ulici posunuli k vlastnej predajni?

Lucia: Vianočné trhy boli v deväťdesiatych rokoch. V auguste 1997 sme si otvorili prvý obchod. Vtedy nám pomáhal aj náš brat, ktorý študoval architektúru. Logo vymyslel on a používame ho dodnes. A zároveň vznikol náš názov, ktorý znamená Zo života pre život.

Ďalšie obchody boli v Bratislave na Panskej a do pandémie i na Michalskej ulici. Zavreli sme ich v roku 2020. Pandémia preverila našu odolnosť viac, než sme si kedy vedeli predstaviť. Bolo to obdobie neistoty, ticha a hľadania nových ciest. Napriek tomu sme v sebe našli silu začať odznova – vybudovať firmu na pevných základoch, s novými systémami, novým kolektívom a tímom, ktorý dnes dýcha za spoločnú víziu. Práve v tejto skúške sa zrodil náš sen. Premenili sme náročné obdobie na príležitosť tvoriť – a otvorili sme obchod s kaviarňou v historickom centre Bratislavy na Laurinskej ulici. Miesto, kde sa stretáva remeslo s vášňou a kde každý detail rozpráva svoj príbeh.

Prežili ste nejakú krízu? Ako ste ju zvládli?

Lucia: Fungujeme na vzťahoch Ekonomiky spoločnosti. Je tu veľká príležitosť vytvárať siete, vzťahy. Aj v medziľudskej rovine. Aj medzi nami sú nezhody a nezhodneme sa v niektorých veciach. Máme výmenu názorov, človek sa aj príde ospravedlniť. Nejde o to, mať rovnaký názor. Môžete mať iný názor, každý máme nejaký pohľad. Niektorí majú prehľad v ekonomickej stránke, iní v umeleckej atď. Dobré je sa počúvať, prísť na to spolu. A to chvíľu trvá.

Pôsobíte navonok ako silný tím...

Lucia: Dnes náš tím tvorí 15 ľudí. Vytvárame priestor aj pre tých, ktorí hľadajú flexibilitu – ponúkame možnosť práce na čiastočný úväzok, pretože veríme, že rovnováha je základom spokojnosti. Naše výrobky si nachádzajú cestu nielen k zákazníkom u nás, ale aj k ďalším obchodníkom – putujú do malých, kreatívnych obchodíkov na Slovensku, v Česku, Nemecku či Rakúsku. S radosťou ich využívajú aj kaviarne a čajovne, kde sa stávajú súčasťou každodenných chvíľ pohody.

To, čo kedysi začalo ako výzva, sa dnes mení na príbeh, ktorý píšeme každý deň – spolu.

Mária Valigová

Aby to Božie preniklo to svetské

Jedným z podnikateľov žijúcich podľa princípov Ekonomiky spoločnosti (ES) je Jozef Melničák. O jeho čínoch a krásnom živote sa dočítame v nasledujúcich riadkoch.

Jozef Melničák (uprostred) s manželkou Annou (vpravo) s dcérami, zafmi a vnúčatami pri oslave sedemdesiatych narodenín
Foto: rodinný archív

Vieme, že si ekonóm. V živote si zvládol veľa zodpovedných funkcií. Pracoval si a podnikal na rôznych frontoch. Kde všade to bolo?

Keďže som pracoval ešte v období socializmu v obchodnej organizácii ZDROJ a mal som stredoškolské ekonomické vzdelanie, rozhodol som sa vyštudovať Vysokú školu ekonomickú diaľkovo. Po jej úspešnom ukončení v roku 1985 som postupne prešiel rôznymi funkciami. Problém nastal, až keď som odmietol vstúpiť do KSS, čím bolo podmienené moje menovanie za ekonóma závodu. Aj napriek môjmu odmietnutiu som bol ako nečlen strany menovaný do tejto funkcie ako nomenklaturný káder OV KSS, čo bola rarita. Bol to

však výsledok môjho prístupu k práci. Po nežnej revolúcii v roku 1990 som bol menovaný za riaditeľa závodu, kde som pôsobil až do privatizácie.

Následne som pôsobil na Mestskom úrade v Humennom ako vedúci oddelenia obchodu, majetku a podnikateľských služieb. V roku 1996 som prijal ponuku na miesto generálneho riaditeľa VSS Košice, kde som spolupracoval so svojím priateľom Ing. Milanom Sládečkom. Dennodenne sme sa spolu snažili žiť s Ježišom medzi nami. Bolo to veľmi náročné, ale aj veľmi krásne obdobie, keď sme často mohli prinášať Boha do sveta a mnoho ráz sme išli aj proti prúdu. Pracovný pomer vo VSS som ukončil v roku 2005.

Osobitnú kapitolu môjho života tvorila angažovanosť v rôznych spoločnostiach pri prechode na trhovou ekonomiku počas privatizácie a po privatizácii. Zvlášť odborná pomoc v orgánoch, v ktorých mal majetkovú účasť fond Nová spoločnosť. Tam som využíval svoje odborné znalosti, ktoré som takto dával v prospech všetkých. Bolo to, samozrejme, veľmi náročné na čas, pretože som to musel skĺbiť so svojou prácou a tiež s rodinou. Bez pochopenia manželky by som to robiť nemohol.

Dennodenne sme sa spolu snažili žiť s Ježišom medzi nami.

Na ktoré z týchto zodpovedných funkcií si najradšej spomínaš a prečo?

Ja si rád spomínam na všetky. Do každej práce, ktorú som robil, som sa snažil dať maximum a potom to odovzdať do Božích rúk, aby som nebol závislý od výsledku. Preto si rád spomínam na prácu ťažkú aj ľahkú, na úspešnú aj menej úspešnú.

Po ukončení pracovného pomeru vo VSS si začal podnikateľ pri výstavbe plynových staníc na CNG (stlačený zemný plyn) na Slovensku, v Česku a dokonca aj v Maďarsku. Prečo si si vybral práve túto podnikateľskú činnosť? Darilo sa ti? Koľko rokov sa angažuješ na tomto poli?

V roku 2005 mi bolo ponúknuté miesto riaditeľa spoločnosti NEAT, a. s., ktorá sa zaoberá výstavbou plniacich staníc na CNG a ich servisom. NEAT je vlastne skratka – nová energetická alternatíva. Pôvodne to bola výskumno-vývojová spoločnosť, ktorá sa zaoberala tým, kam pôjde vývoj v doprave a aké sú alternatívy k benzínu a naftu. A vyšlo nám, že cenovo a technicky aj CNG je alternatívou.

Preto spoločnosť začala podnikateľ v tomto odbore a vcelku úspešne. Samozrejme, aj trh s CNG prežil obdobie rastu aj obdobie stagnácie, tak ako aj iné komodity. Spoločnosť je však stále na trhu a úspešne podniká už 30 rokov.

Viem, že si sa zapojil medzi podnikateľov Ekonomiky spoločnosti, ktorá sa zrodila v deväťdesiatych rokoch v Hnutí fokoláre. Čo ťa k tomu viedlo?

O tejto myšlienke som počul priamo z úst Chiary Lubichovej v Poľsku, keď to verejne oznámila po svojom návrate z Brazílie. Spomínam si, ako po ceste domov zastal autobus na odpočívadle a my sme si na-

vzájom vymieňali dojmy. Viacerí vtedy lamentovali, že my predsa nemáme kapitál. Ja som povedal: „Nemáme peniaze, ale budeme mať kupóny, založíme s. r. o., za-investujeme kupóny spoločne a bude to náš podnik ES.“ Vtedy mi fokolarín Dalibor Slavíček povedal – „Boží ekonóm“. Tá myšlienka ma oslovila. Bol som si však vedomý, že to budú musieť byť štandardné podniky, avšak s novou nadstavbou, s novými vzťahmi na všetkých úrovniach. Samozrejme, myšlienky ES som sa snažil vnášať do svojho profesijného života na každom pôsobisku. Vždy však iba primerane možnostiam, ktoré na to boli. Iná bola situácia v spoločnosti NEAT, kde som bol aj jeden zo šiestich akcionárov.

Ako na to reagovali členovia vášho tímu? Neprekážalo im, že zisk sa prerozdeľoval a časť z neho sa používala na dobročinné ciele?

Zisk sa môže použiť až po schválení na valnom zhromaždení. Najprv som teda dlho rozprával s akcionármi o ES a aj v spoločnosti sme princípy ES uplatňovali voči zamestnancom, dodávateľom, konkurencii, zákazníkom a podobne. Vo vzťahu k akcionárom som zaviedol pravidlo: ak sa na niečom nevieme dohodnúť všetci, tak to nerobme. Nebudeme sa snažiť nikoho prehlasovať. Preto, aj keď som dal návrh, či sa prihlásime ako spoločnosť k ES, že musia súhlasiť všetci, lebo sú to ich peniaze, rozhodnutie bolo jednohlasné. Podotýkam, že nie všetci poznali Hnutie fokoláre.

Do každej práce, ktorú som robil, som sa snažil dať maximum a potom to odovzdať do Božích rúk, aby som nebol závislý od výsledku.

Už si na dôchodku. Zrelý vek je spojený s múdrosťou. Čo by si poprial čitateľom Nového mesta?

V prvom rade ďakujem Bohu, že som mohol prežiť taký činorodý a krásny život. Aj za všetky dary, ktoré som na svojej životnej ceste dostal. Ak teda hovoríš, že môj terajší zrelý vek je spojený s múdrosťou, potom „múdrosť je prostredníkom medzi Bohom a svetom“. Vo svojom profesionálnom živote som sa snažil o to, aby to Božie preniklo to svetské – ekonomiku a jej vzťahy vo všetkých rovinách, aj keď to nebolo jednoduché.

Čitateľom Nového mesta by som poprial, aby v živote hľadali múdrosť a mali silu ju v živote aj presadzovať.

Mária Valigová · fotografie: Jana Bartošová

Myšlienka Ekonomiky spoločnosti vnáša do vzťahov nové svetlo

Už je to dávno, čo som bola v Kurime a navštívila firmu *Jozef*. Bola som celkom očarená. Dom plný drevených hračiek, bytových doplnkov, náboženských predmetov, hlavolamy, didaktické pomôcky. Veľa krásnych vecí na jednom mieste. O tom, čo bolo impulzom a hlavným dôvodom zrodu tejto firmy a podnikania, sa porozprávame s Milanom Bednárom.

Milan Bednár pred svojou dielňou

Ako to všetko začalo?

V roku 1990 som bol prvý raz v Loppiane a kúpil som si tam dreveného zajačika. Bol pre mňa veľmi drahý, stál dosť peňazí. Už dávno predtým som si robil rôzne výrobky z dreva, a tak sa vo mne zrodila túžba vyrábať podobné veci. O rok nato Bardejovské strojárne, kde som pracoval 16 rokov, skrachovali a asi rok som bol nezamestnaný. Tak som si veľmi amatérsky vyrobil vlastný stroj a začal som vyrábať rôzne drevené suveníry. V roku 1991 predstavila Chiara Lubichová Ekonomiku spoločnosti (ES). Od prvej chvíle sa mi to veľmi zapáčilo. Koncom roka 1992 som si otvoril živnosť a začal som cestu podnikania.

**Ekonomiku spoločnosti vnímam ako
vyjadrenie Božej lásky, ktorú môžeme
spolu prežívať.**

Keď bola núdza o prácu, zamestnával si piatich ľudí. Darilo sa vám?

Najprv som pracoval sám a dielňu som mal doma v pivnici. V roku 1994 som kúpil starý dom. Peniaze na dom som získal tak, že som začal zamestnávať mladých ľudí, ktorí boli bez práce. V tom čase štát podporoval podnikateľov, ktorí znižovali nezamestnanosť. Bola to veľká Božia prozreteľnosť. Pokračoval som v priberaní zamestnancov. Dnes nechápem, ako sme mohli ja a piati zamestnanci prežiť s takouto výrobou. Keďže som bol hneď od začiatku zapojený do ES, videl som, že už len to, že som mohol sprostredkovať niekomu prácu, bola veľká milosť. Okrem toho som sa už od roku 1984 venoval duchovnej formácii mládeže. Zo zisku som

mohol prispievať na rôzne mládežnícke akcie a v tom čase ich bolo veľmi veľa.

Ako si sa dostal k myšlienke ES a čo ťa viedlo k tomu, aby si prijal jej obsah?

Ako som v úvode spomínal, ES som pochopil na stretnutí v Ríme. Až neskôr som zistil, že to nie ja som chcel založiť firmu, ale že to bola Božia vôľa. Vnímal som to veľmi silno. Zúčastnil som sa na viacerých stretnutiach ES v rôznych štátoch, kde sme si spolu s ostatnými podnikateľmi vzájomne vymieňali skúsenosti. Bolo to veľmi užitočné, aby som vedel ďalej pokračovať.

Známe o tebe je, že si si nenechával celý zisk, ale sponzorsky si pri rôznych príležitostiach podporoval veľa aktivít finančne aj materiálne. Za 30 rokov podnikania boli iste aj krízy. Ako si to zvládal?

Ekonomiku spoločenstva vnímam ako vyjadrenie Božej lásky, ktorú môžeme spolu prežívať. Už to, keď človek môže byť šťastný z toho, že sa v práci udržiava vzájomná láska, je veľký zisk. Ako som spomínal, najprv som prispieval mladým, potom som odvádzal určité zisky do Centra ES v Ríme a dodnes sa snažím pomáhať rôznym spôsobom, kde treba. Zo svojich skúseností môžem na sto percent potvrdiť, že Boh odmení darcu stonásobne. Samozrejme, boli aj veľké krízy, ale vďaka viere v Božiu prozreteľnosť sa všetky postupne

vyriešili. Chiara Lubichová nás naučila, že bez prijatia Opusteného Ježiša neexistuje podnik ES.

Nedávno si oslávil 70 rokov. Neodpočívaš, ale pracuješ ďalej. Si aktívnym členom obecného zastupiteľstva, pomáhaš vo farnosti a dokonca sa ešte stále venuješ svojej veľkej láske: formácii detí a mládeže. Odkiaľ na to čerpáš silu?

Áno, bola to pekná a radostná oslava, no nielen moja, ale aj celého spoločenstva, že sme sa mohli takto spolu asi stovka priateľov stretnúť a prežiť krásne spomienky. Snažím sa ešte byť aktívnym v rôznych službách, ale už cítim, že to pomaly musím strácať, aj keď je to celkom ťažké.

Ekonomiku spoločenstva vnímam ako vyjadrenie Božej lásky.

Máš nejaké túžby, tajné želania?

Po prežitých skúsenostiach by som chcel povedať, že je potrebné sa modliť a aktívne podporovať život ES. Väčšinou som sa stretával s otázkami o rozdeľovaní zisku na tri časti, ale ja si myslím, že je to predovšetkým o vzájomnej láske, lebo myšlienka ES vnáša do vzťahov nové svetlo a pomoc núdznym je ako vedľajší produkt.

Fabio Ciardi

Nazaret, štvrtá cesta

Cez to okno vošiel anjel... tie steny počuli hlasy Márie a Jozefa, spev malého Ježiša...

Podľa Lukáša sa v Nazarete nachádzal dom, kde Mária povedala svoje áno. V tomto dome žila ako dievča až do svojej svadby. Potom ju Jozef vzal k sebe do svojho domu. Matúš hovorí o návrate z Egypta a príchode do Nazareta. Aj v tomto prípade sa rodina nasťahovala do domu Jozefa, ktorý je podľa tradície podnes jasne odlišný od domu Panny Márie: oba domy sa nachádzajú na opačných koncoch malej dediny.

Keď však hovoríme o „dome v Nazarete“, oba „domy“ sa spájajú do jednej spomienky. Je to preto, lebo „dom v Nazarete“ – bez ohľadu na historickú polohu – sa stal jedným celkom s „rodinou v Nazarete“, so spoločným životom Márie, Jozefa a Ježiša. Nazaret je synonymom lásky, ktorá spája týchto troch, príkladom každej kresťanskej rodiny. Podľa tradície sa teraz dom z Nazareta nachádza v Lorete.

Mnohí svätí navštívili toto sväté miesto, aby načerpali inšpiráciu pre svoj život. Aj Chiara sa tam vybrala v roku 1939. Mala vtedy 19 rokov a napriek tomu, že sa schyľovalo k vojne, dostala pozvanie na kurz pre katolíckych študentov.

„Z toho kurzu si nepamätám nič okrem prestávok medzi lekciami, keď som bežala do svätého domu.“ Rozprávala to tisíckrát, ako to s jednoduchosťou urobila aj pre skupinu detí v roku 1967.

„Katolícke študentky ma zavolali a povedali mi: ‚Pozri, Silvia, mali by sme ísť na veľmi peknú konferenciu, a to dokonca do Loreta, kde – ako sa traduje – je skutočný domček Ježiša, Márie a svätého Jozefa, ktorý anjeli preniesli z Nazareta najskôr do Dalmácie a potom do Loreta. Keď tento domček dorazil na miesto, hneď okolo neho postavili veľký kostol, ktorý vyzerá ako pevnosť, aby domček už nemohol ujsť, lebo anjeli ho občas brali na plec a odnášali preč. Samozrejme, anjeli by mohli zničiť túto pevnosť, ale nechali ju tam.‘

A povedali mi: ‚Tešíš sa, že pôjdeš do Loreta?‘ Povedala som: ‚Spýtam sa rodičov.‘ Išla som za rodičmi a oni mi povedali: ‚Áno, áno, choď, lebo vojna

nebude (zdalo sa, že ešte neprepukne).‘ Vstúpila som do tohto domčeka a tam mi Pán udelil mimoriadne milosti, lebo som si tam predstavovala, ako sa z jedného kúta do druhého prechádza Ježiš, Panna Mária; a že možno tým oknom vošiel anjel; a možno... ktovie, čo povedal malý Ježiš; že tie steny postavil svätý Jozef a počuli Máriin hlas, hlas Jozefa, hlas malého Ježiša, možno aj spev dieťaťa Ježiša. To čosi Božie ma tak dojalo, že som sa celá ponorila do modlitby a plakala som, plakala a plakala, opretá o steny tohto domčeka, a úplne som bola pohltená tajomstvom Svätej rodiny, ktoré sa tam odohralo.

A tam mi Pán dal pochopiť jednu vec: ‚Keď budeš staršia, povolám ťa a tvoje povolanie bude «domček», bude to ohnisko-fokoláre.‘ Fokoláre bude ako malý domček, kde žijú panny a panici, a tiež vydaté ženy a ženatí muži, ktorí sa zasvätili Bohu, lebo Panna Mária je panna, ale je aj vydatá; svätý Jozef je panica, ale je aj ženatý; lebo malý Ježiš je panica. Tam mi dal pochopiť moje povolanie.

Potom som vyšla z kostola, z „malého domčeka“ a vonku mi Pán ukázal očami duše dlhý, dlhý, dlhý, dlhý, dlhý rad dievčat, dievčatiek, mladých dievčat, ktoré budú nasledovať moju cestu. Potom som sa vrátila do Tridentu a stretla som svojho duchovného otca, a on ma videl nesmierne šťastnú. Povedal mi: ‚Čo sa ti stalo, Chiara? Čo sa stalo?‘ A ja som povedala: ‚Pochopila som svoju cestu.‘ A on sa spýtal: ‚Azda sa ideš vydať?‘ ‚Nie.‘ ‚Zostaneš pannou vo svete vo svojom dome?‘ ‚Nie.‘ ‚Staneš sa rehoľníčkou?‘ ‚Nie.‘ ‚Tak čo potom?‘ A ja som mlčala, lebo som nevedela, ako to vysvetliť, ale pochopila som to.“

Neskôr povedala, že jej cestou je „štvrtá cesta“ a súvisí s domom v Lorete, s Nazaretskou rodinou, s mnohými pannami a panicmi – ako Mária a Jozef – a s Ježišom uprostred nich.

Čo je táto štvrtá cesta, ktorá sa pred ňou otvára? Ani ona sama to dobre nevie, je to nová cesta, ktorou treba kráčať s odvahou a dôverou... bude to Božie dielo.

Svätý domček z Nazareta v Lorete
Foto: Adobe

Klementínska sála · Sobota 21. marec

Príhovor Svätého Otca Leva XIV. k účastníkom generálneho zhromaž- denia Máriinho diela – Hnutia fokoláre

Pápež Lev XIV. na audiencii s členmi Hnutia fokoláre

Foto: Vatican media

V mene Otca i Syna, i Ducha Svätého.

Pokoj vám!

Som rád, že sa môžem dnes po skončení generálneho zhromaždenia Hnutia fokoláre s vami stretnúť. Zvlášť pozdravujem prezidentku Margaret Karamovú, ktorá bola opätovne zvolená na druhé funkčné obdobie, a nového spoluprezidenta dona Roberta Eulogia Almadu. Nech Pán požehná vašu službu!

Všetkých vás pritiahla charizma Božej služobníčky Chiary Lubichovej, formovala váš osobný život aj štýl vášho komunitného života. Každá charizma v Cirkvi vyjadruje určitý aspekt evanjelia, ktorý Duch Svätý v danom historickom období zdôrazňuje pre dobro Cirkvi a pre dobro celého sveta. U vás je to posolstvo jednoty: jednoty medzi ľuďmi, ktorá je ovocím a odrazom jednoty Krista s Otcom: „aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe“ (Jn 17, 21).

V tomto duchu jednoty žijete predovšetkým medzi sebou a všade o ňom svedčíte ako o novej možnosti bratského, vyrovnaného a radostného života medzi ľuďmi rôzneho veku, kultúry, jazyka či náboženského vyznania. Je to prosté, ale mocné semienko, ktoré priťahuje tisíce žien a mužov, vzbudzuje povolania, dáva impulz k evanjelizácii, ale aj k sociálnym, kultúrnym, umeleckým a ekonomickým dielam, je kvasom ekumenického a medzináboženského dialógu. Tento kvas jednoty je dnes mimoriadne potrebný, lebo jed rozdelenia a konfliktov zanecháva škvrny na srdciach a zamaruje spoločenské vzťahy, treba mu čeliť evanjeliovým svedectvom jednoty, dialógu, odpustenia a pokoja. Aj prostredníctvom vás si Boh v uplynulých desaťročiach pripravil veľké spoločenstvo pokoja, ktoré je práve v tomto historickom okamihu povolané, aby slúžilo ako protiváha a hrádza proti mnohým šíriteľom nenávisti, ktorí vracajú ľudstvo späť k barbarským a nenávisným formám.

Okrem tohto dôležitého svedectva jednoty a pokoja je vám, najdrahší, zverená aj zodpovednosť udržiavať živú charizmu vášho Hnutia v post-zakladateľskej fáze, ktorá sa nekončí prvou generačnou výmenou po smrti zakladateľky, ale pokračuje aj ďalej. V tomto období ste povolaní spoločne rozlišovať, ktoré aspekty vášho spoločného života a vášho apoštolátu sú podstatné, a preto ich treba zachovať, a ktoré nástroje a praktiky, aj keď sa dlhodobo používali, nie sú pre charizmu podstatné, alebo vykazujú problematické prvky, a preto je potrebné sa ich zbaviť.

Táto etapa si vyžaduje aj pevné úsilie o transparentnosť zo strany tých, ktorým bola zverená určitá zodpovednosť, a to na akejkol'vek úrovni. Transparentnosť je totiž na jednej strane podmienkou dôveryhodnosti a na druhej strane je povinnosťou, lebo charizma je darom Ducha Svätého, za ktorý sú zodpovední všetci členovia. Majú teda právo a povinnosť cítiť sa spoluúčastníkmi diela, do ktorého sa zapojili s plnou oddanosťou. Pamätajte tiež, že zapojenie členov je vždy pridanou hodnotou: stimuluje rast jednotlivcov aj celého Diela, odhaľuje skryté zdroje a potenciál členov, posilňuje zodpovednosť a podporuje príspevok všetkých.

Vám všetkým bola zverená zodpovednosť za spoločné rozpoznávanie, v ktorom je zahrnutý aj spôsob, akým sa má charizma jednoty premietat' do foriem komunitného života tak, aby vyžarovali krásu evanjeliovej novosti a zároveň rešpektovali slobodu a svedomie jednotlivcov pri náležitom zhodnocovaní darov a jedinečnosti každého. Môžeme sa zamyslieť nad tým, že Ježiš vo svojej veľkňazskej modlitbe po tom, čo povedal, „aby boli jedno“, dodal: „aby aj oni boli v nás“ (Jn 17, 21), čím vzťahuje jednotu medzi učeníkmi k vyššej jednote, k jednote medzi Otcom a Synom. To znamená, že jednota, ktorú sa usilujete žiť a vydávať o nej svedectvo, sa uskutočňuje predovšetkým „v Bohu“, v plnení jeho svätej vôle, a následne v spoločnom úsilí o spo-

čnosť a komunitný život, podporovanom a vedenom tými, ktorým je táto služba zverená. Jednota je dar a zároveň úloha i povolanie, ktoré oslovuje každého. Všetci sú povolaní rozpoznávať, aká je Božia vôľa a ako možno realizovať evanjelióvú pravdu v rôznych situáciách komunitného alebo apoštolského života. Na tejto ceste rozpoznávania musia všetci preukazovať bratstvo, úprimnosť, otvorenosť a predovšetkým pokoru, slobodu od samých seba a od vlastného pohľadu. Jednota všetkých v Bohu je evanjelióvym znamením, ktoré je prorockou silou pre svet.

Jednotu teda nemožno chápať ako uniformitu myslenia, názorov či životného štýlu, ktorá by mohla viesť k znehodnocovaniu vlastných presvedčení na úkor osobnej slobody a načúvania vlastného svedomia. Chiara Lubichová zdôrazňovala, že predpokladom každej normy je láska (porov. Predslov k Štatútom). Preto je nevyhnutné, aby jednota bola vždy živá a podopieraná vzájomnou láskou, ktorá vyžaduje veľkodušnosť, dobrotu a úctu; láskou, ktorá sa nevystatuje, nevypína, nie je sebecká, nemyslí na zlé, ale raduje sa z pravdy (porov. 1 Kor 13, 4-6).

Najdrahší, ďakujeme spoločne Pánovi za veľkú duchovnú rodinu, ktorá sa zrodila z charizmy Chiary Lubichovej. Za mladých ľudí vo vašich skupinách, ktorí s čistým pohľadom vnímajú krásu povolania byť nástrojmi jednoty a pokoja vo svete. Za rodiny, ktoré boli obnovené a posilnené prítomnosťou Ježiša v rodinnom živote. Za biskupov, kňazov a zasvätené osoby, ktoré zakúsili obnovenie daru svojej služby a rehoľného života prostredníctvom kontaktu s vašim Hnutím a vašou spiritualitou. Za mnohé fokolárinky a fokolárinov, ktorí často s hrdinskou oddanosťou naďalej vo všetkých končinách sveta žijú život modlitby, práce, dialógu a evanjelizácie podľa vzoru apoštolského života prvých kresťanských generácií. A ďakujeme aj za nespočetné plody svätosti, známe i neznáme, ktoré vami povzbudzovaný návrat k evanjeliu priniesol Cirkvi počas všetkých týchto rokov.

Povzbudzujem vás, aby ste pokračovali vo svojej ceste, zo srdca vás žehnám a prosím o príhovor Panny Márie pre vás všetkých, aby vás chránila a vždy sprevádzala svojou materinskou pomocou. Ďakujem!

Počul som, že radi spievate: zaspievajme spolu modlitbu, ktorú nás naučil Ježiš: „Otče náš...“

(Požehnanie)

Ďakujem! Prajem vám všetko dobré.

Klementínska sála: 21. marca 2026 prijal pápež Lev XIV. na audiencii 320 členov generálneho zhromaždenia Hnutia fokoláre.
Foto: Vatican media

Zdroj: TKKBS · redakčne krátené

Katarína Böhmová dostala cenu Fra Angelico

Konferencia biskupov Slovenska (KBS) udelila v pondelok 16. februára prestížnu Cenu Fra Angelico ďalším laureátom v oblasti slovesného, výtvarného a hudobného umenia, ktorí sa vo svojej tvorbe i práci mimoriadne pričínili o rozvoj kresťanskej kultúry na Slovensku. Ocenenia s vyobrazením patróna umelcov aj s diplomom odovzdal predseda Rady KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru Mons. Jozef Haľko, bratislavský pomocný biskup, spolu s prítomnými biskupmi.

Katarína Böhmová

Foto: Mojmir Malovecký, Človek a viera

Slávnosti udelenia Ceny Fra Angelico, ktorá sa koná už od roku 2003, predchádzala svätá omša v Kostole Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave. Zúčastnili sa na nej viacerí biskupi, početná umelecká a akademická obec, predstavitelia cirkevného, kultúrneho a spoločenského života, priatelia a známi ocenených. Následne pokračoval program slávnostným odovzdávaním ocenení v Primaciálnom paláci.

V oblasti výtvarného umenia cenu získala Katarína Böhmová. Za slovesné umenie si cenu prevzal Marek Poláček. Z hudobného umenia cenu patróna umelcov dostala Hilda Gulyás. Za mimoriadny prínos do kresťanskej kultúry tento rok ocenili Antona Barčíka.

Súčasťou programu oceňovania boli aj umelecké vystúpenia huslistu Ištivána Reitera a klaviristu Dušana Šujana, ako aj ZOE Quartet. Ocenená Hilda Gulyás vystúpila s piesňou *Mária, ty si Matkou*.

Výtvarné umenie

Laudacio (Andrej Botek)

Katarína Böhmová, akademická maliarka

Katarína Böhmová patrí k tým osobnostiam umenia a kultúry, ktorých viera a kresťanský postoj tvoria nerozlučný celok ich umeleckej tvorby.

Narodila sa 6. novembra 1957 ako štvrtá z ôsmich súrodencov v rodine sochára Alexandra Trizuljaka a maliarky Evy Trizuljakovej. Rodina žila intenzívnym duchovným životom obklopená umením. Po prepustení otca z VŠVU v čase normalizácie deti nemohli študovať na Slovensku. Maľbu na sklo študovala na Strednej umeleckopriemyselnej škole sklárskej v Kamenickom Šenove a odevné výtvarníctvo na Vysokej škole umeleckopriemyselnej v Prahe u prof. Bauerovej.

Formovali ju viacerí kňazi i budúci kardinál Miloslav Vlk. S manželom Petrom spoznali spiritualitu Hnutia fokoláre, a to ich zásadne ovplyvnilo. Po štúdiu sa venovala odevnej tvorbe. Odev vníma ako artefakt, ktorý zahaľuje ľudské telo, chrám Ducha Svätého, dodáva mu dôstojnosť. Časť odevov vlastní aj Slovenská národná galéria.

**Tvorí pokojne s vedomím, že preukazuje
úctu a vďaku Stvoriteľovi.**

Andrej Botek prednáša Laudáció
Foto: Mojmír Malovecký, Človek a viera

Katarína Böhmová a herec Štefan Bučko
Foto: Mojmír Malovecký, Človek a viera

Stala sa priekopníčkou v tvorbe liturgických rúch – aplikuje tu maľbu na hodváb – a povyšuje ich na umelecké dielo. V maľbách používa dynamické abstraktné motívy, línie, figurálne štylizácie s bohatou farebnosťou. Spracúva sakrálne témy, najmä kríž, znak nádeje.

Realizovala vitráže a sklomaľby do viacerých kostolov i kaplniek. Viaceré výstavy predstavila v Dome Quo vadis v Bratislave i v zahraničí. Vystavovala aj so sestrou Michaelou (lyrické *Listy mame*) i s rodinou Trizuljakovcov v Pistoriho paláci v Bratislave. Boží stvoriteľský akt reflektuje v najnovšom cykle malieb *Stvorenie*.

Jej dielo má stále nový posun, rozvinutie výtvarnej výpovede, farebnú pestrosť, sviežosť, dynamiku. Katarína Böhmová nehľadá senzácie. Tvorí pokojne s vedomím, že preukazuje úctu a vďaku Stvoriteľovi. Jej tvorba je výpoveďou o Bohu, viere, duchovnom zápase človeka, túžbe po večnosti a istote v Bohu. Vie, že umením sa podieľa na uskutočňovaní Božieho plánu a že čas tvorby je časom milosti.

Zdroj: Facebook Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím · redakčne upravené

Umelecká výpoveď troch generácií

V ARTIVA Gallery v Šamoríne prebehla vo februári výstava *Premeny pohľadu* – spoločný projekt akademickej maliarky Kataríny Böhmovej a jej syna Petra Böhma. Zuzana Stavrovská, komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím, na vernisáži osobne podporila svojho zamestnanca Petra Böhma slovami: „Aj osoby so zdravotným postihnutím majú právo na kultúru, tvorivosť a prezentáciu svojho talentu, tak ako to garantuje Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.“ Na vernisáži komisárka tiež navrhla preniesť výstavu zo Šamorína priamo do sídla Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím v Bratislave.

Druhá výstava s názvom *Umenie života* bola obohatená o umelecké diela ďalších členov Petrovej rodiny – babičky Evy Trizuljakovej a jeho sestier Evy a Michaely. Vernisáž v sídle Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím v Bratislave sa konala v atmosfére prijatia a radosti za hojnej účasti návštevníkov.

Autori a organizátori výstavy: zľava Peter Böhm st., Katarína Böhmová, Zuzana Stavrovská, Alžbeta Ondrušová, Peter Böhm ml.

Foto: Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím

Obrazy Kataríny Böhmovej v kruhových kompozíciách na tému *Stvorenia sveta*

Umenie života

Výstava *Umenie života* predstavuje tvorbu troch generácií jednej rodiny.

Akademická maliarka *Eva Trizuljaková* patrí k známym slovenským výtvarníckam. Študovala u Ľudovíta Fullu, Jána Mudrocha a Vincenta Hložníka. Žila a tvorila v Bratislave. S manželom Alexandrom Trizuljakom vychovali osem detí a viacerí z nich sa venujú umeniu alebo rôznym tvorivým aktivitám.

Vo svojej práci postupne prešla od grafickej tvorby, maľby, pastelů až k textilným tapisériám a neskôr ku kolážam, vytvorila stovky diel. Všetko krásne i ťažké, čo jej život priniesol, prekonávala s hlbokou vierou, nádejou a láskou. Vedela, že každý i veľmi ťažký okamih sa dá prekonať a nakoniec z neho môže vytrysknúť nový tvorivý prameň života. Eva Trizuljaková objavovala krásu vo všetkom, vo svojom životnom priestore, v umení, literatúre, s vášňou tvorila, pracovala, záhradníčila, hubárčila. Hovorila, že v jej živote sa stal zázrak. Zázrak je niečo, čo je za zrakom, čo nevidíme očami, ale tušíme či vnímame srdcom. Človeka budí zo spánku, klope mu na srdce a nenechá ho na pokoji. No nestačí sa len pozeráť okolo seba. Treba sa chopiť života, prijať rolu aktívneho účastníka. Na výstave bola predstavená malá ukážka z jej tvorby, niekoľko olejomalieb dunajskej krajiny, tapisérie inšpirované básnikom P. O. Hviezdoslavom a pastely s biblickou tematikou.

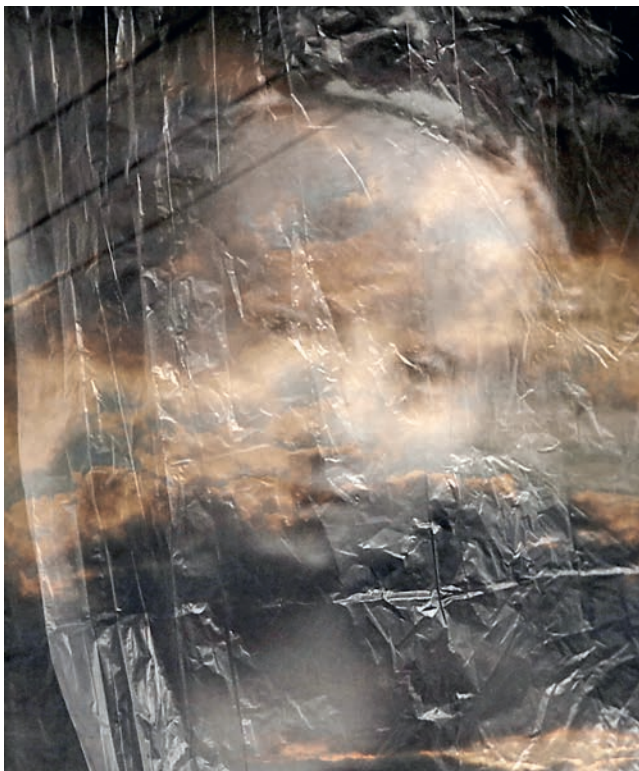
Obrazy *Kataríny Böhmovej* sú výpoveďou o hľadaní zmyslu života, o ceste, ktorou všetci kráčame vo svetle a nádeji. V kruhových kompozíciách na tému *Stvorenia*

sveta maliarsky zachytáva okamihy vzniku života na zemi, zrod svetla, vody, rastlín a živočíchov. Tvorivý akt, dynamika pohybu, prelínanie matérií evokuje poetickosť *Knihy Genézy* a zároveň privádza k údivu nad zázrakom vzniku sveta.

Eva Sládečková Böhmová sa vo svojich olejomalbách zamýšľa nad hĺbkou a krásou sveta prírody, lesov a hrou svetla v nich. Umelecky podáva originálnu a objavnú imagináciu pohybu svetla a tieňa. V jej obrazoch sa často nájde detail okna gotickej katedrály, ktorý prepája s javmi v prírode. Svetielka a tóny v lesoch sa farebne prelínajú, mäkkosť a jemnosť jej maľby lahodí oku. Používa lomené tóny, mieša farby a jej obrazy sú farebným spevom.

Michaela Hauptvogel predstavuje svoje prvé diela, ktoré priťahujú pozornosť diváka živou a čistou farebnosťou, presnosťou kompozície a delenia plôch. Jej prvotiny majú jasnú a silnú tému. Hovoria o vnímaní toho, čo je pre jej život smerodajné.

Peter Böhm ponúkol vo vystavených fotografiách vlastný pohľad na svet a jeho krásu. Svojím ojedinelým pozorovacím talentom si všíma drobný detail a povyšuje ho na hlbokú tému. Kúsok starého stromu (*Regina mystica*) zobrazuje kráčajúcu kráľovnú, zakrytá replika gotickej sochy dáva tušiť jemnosť a vznešenosť portrétu. Jeho kaleidoskopy nás vtiahnu do víru sveta, ktorý je zložený z mnohých drobných čiastočiek. Peter pracuje s postprodukciami a niekedy svoje fotografie dotvára prekrývaním a dvojexpozíciou, čím sa jeho fotografie často menia na farebný obraz zázrakov.

Peter Böhm: *Dolorosa*

Peter Böhm: *Premeny pohľadu 2019*

Peter Böhm: *Pán Ježiš sa stretáva s matkou*

Ezio Aceti

Dobro

Chápe sa ako realizácia vlastnej ľudskej prirodzenosti, osobnej, sociálnej a univerzálnej.

Ak otvoríme encyklopédiu, môžeme si prečítať, koľko definícií má slovo „dobro“, takže priestor na jeho opísanie by bol veľmi dlhý. Stručne povedané, existuje mnoho spôsobov, ako opísať, čo je dobro, počnúc psychologickým až po filozofický, sociálny atď. Vo filozofii sa napríklad výrazom „dobro“ označuje všetko to, čo sa jednotlivcovi javí ako niečo, čo prispieva k jeho blahu, až do tej miery, že všetko, čo je úzko spojené s pojmom šťastia a dobrého stavu vecí, treba dosiahnuť všetkými možnými prostriedkami. Následky potom poukazujú na úsilie podporovať „dobrý život“, ktorý je považovaný za konečný cieľ, ktorý treba v existencii človeka dosiahnuť.

Zvyčajne sa však úvaha o dobre posudzuje z hľadiska morálky. Pre Kanta napríklad dobro spočíva v dobrej vôli zameranej na dodržiavanie morálneho zákona, ktorý je nad všetkým. Dobro sa dosahuje jeho dodržiavaním, a to aj za cenu vzdania sa okamžitého potešenia.

Pozrime sa však v krátkosti na „dobro“ z evolučného hľadiska. Pre novorodenca je napríklad spojené s uspokojením jeho základných potrieb, ako je pitie mlieka a zaspávanie v matkinom náručí. S rastom jeho kognitívnych a sociálnych schopností, keď je dieťa schopné organizovať a rozlíšiť svoje potreby, je dobro možné považovať za pocit priateľského puta s rovesníkmi. Neskôr v dospievaní, keď začína patriť do nejakej skupiny a rozvíja sa jeho sociálny rozmer, dobro možno chápať ako príslušnosť k skupine.

Z toho všetkého vyplýva, že v evolučnom kontexte sa dobro identifikuje ako realizácia samého seba. Pod pojmom „ja“ sa však nerozumie len vlastná ľudská prirodzenosť, ale aj sociálna a univerzálna.

Spočiatku sa uskutočňuje prostredníctvom uspokojovania fyziologických a psychologických potrieb, ako je priateľstvo a život v skupine, až po dosiahnutie najväčšieho Dobra, ktoré človeka vedie k tomu, aby sa obetoval z lásky.

Takže toto je dobro: darovanie samého seba väčšiemu Ja, ktoré zahŕňa celé ľudstvo. Dobro je ako voda v oceáne, ktorá je nesmierna, ale k tomu, aby sa stala oceánom, potrebuje každú kvapku.

**Dobro je dar samého seba väčšiemu Ja,
ktoré zahŕňa celé ľudstvo.**

Toto všetko poukazuje na absolútne Dobro, ktorým je pre mnohých Boh. Filozof a teológ Antonio Rosmini hovorí, že v morálnom zmysle dobro nie je nič iné ako objektívne dobro poznané rozumom a chcené vôľou. Preto inteligencia, vôľa, život atď., toto všetko prispieva k dobru, pretože to všetko sme dostali ako dar a my to smieme znovu darovať ako dobro. Môžeme to robiť s pohľadom upretým na Dobro, ktoré nás stvorilo. A keďže Boh je dobro, náš pohľad môže byť osvetlený jeho dobrom, ktoré sa odráža v nás. Všetkým teda želám Dobro!

Miriam Fogarty Moščáková

Prečo čítať deťom? Osem dôvodov, prečo čítať v rodine

Spoločné chvíle s knihou posilňujú rodinné putá, odovzdávajú hodnoty a vytvárajú spomienky, ktoré v deťoch zostávajú na celý život.

Ide o jednu z najznámejších a možno aj najobľúbenejších tradícií medzi rodičmi a deťmi: čítanie deťom. Rodič, ktorý číta svojmu dieťaťu pred spaním, stelesňuje jednu z najklasickejších scén z rodinného života, aké si vieme predstaviť.

A to z dobrého dôvodu! Čítanie deťom nie je len príjemným zvykom pred rozlúčkou na dobrú noc, ide o oveľa viac: čas strávený spoločným čítaním s našimi deťmi prináša výhody na mnohých úrovniach.

Krídla pre fantáziu

2

Predstavivosť je jednou z najcennejších vlastností detstva. Je už zo svojej podstaty veľmi silná, ale čítanie môže túto mentálnu schopnosť posunúť na ešte vyššiu úroveň, podobne ako prúd vzduchu pomáha udržať krídla albatrosa v lete.

Čítanie dieťaťu otvára nielen svet fantázie, ale aj reálne možnosti vytvárať mosty, čo znamená ponúknuť dieťaťu nové cesty, ktoré môže prejsť, spojenia s realitou, ktorá ho obklopuje.

Príležitosť oddýchnuť si

3

Schopnosť relaxovať je niečo, čo v dnešnom uponáhľanom živote niekedy chýba a čo, žiaľ, často robí uponáhľaným aj každodenný život našich detí. Spoločné čítanie, či už si každý číta svoju knihu, alebo sa číta spolu nahlas, umožňuje rodine vytvoriť si chvíľku pokoja a spoločného zážitku, počas ktorej sa myseľ a telo môžu upokojiť a plne si vychutnať prítomný okamih.

Posilňovanie puta

4

Spoločným čítaním navyše posilňujeme to, čo sa často označuje ako bonding, teda puto medzi ľuďmi, ktorí sa majú radi. Hoci čítanie samo osebe nemá v sebe nič intímne, spoločné čítanie sa môže stať momentom intimity. To posilňuje puto medzi zúčastnenými osobami. Najmä deťom pocity tesne pred spaním, že sú milované, v bezpečí a chránené, uľahčujú zaspať a zlepšujú kvalitu spánku.

Nevyčerpatelný prameň slov

1

Začnime so slovnou zásobou. Naučiť sa rozprávať je zručnosť, v ktorej sa človek zdokonaľuje neustále, čo je najviac zrejme v prvých rokoch života. Príležitosť naučiť sa nové slová je tu však vždy.

Svoje malé deti, ba dokonca tie najmenšie, ktoré ešte nevedia rozprávať, učíme vďaka čítaniu oveľa viac ako len jednoduchú slovnú zásobu: dôkladne sa zoznamujú s fonetickými štruktúrami materinského jazyka a prichádzajú do kontaktu s jazykovými štruktúrami, ktoré v každodenných rozhovoroch chýbajú.

Vďaka čítaniu sa slovná zásoba dospelých aj detí môže časom rozšíriť za hranice každodenného jazyka. Nové slová navyše umožňujú kategorizovať fragmenty reality vytváraním kategórií a podkategórií (napríklad: zviera, vták, lastovička). Dávať veciam mená je spôsob, ako ich vlastniť.

Zamilovanie si kníh

5

Ak dieťa vyrastá v prostredí, kde sú knihy a čítanie každodennou súčasťou života, vyrastá s pozitívnymi skúsenosťami s literárnym svetom. Je tu silná nádej, že táto skúsenosť bude pokračovať aj v ďalších rokoch a čítanie a všetky jeho výhody sa stanú neoddeliteľnou súčasťou dospelého života.

Nenápadné učenie sa

6

Medzi rôznymi aspektmi je kľúčový aj aspekt učenia. Nejde tu len o slovnú zásobu a znalosť jazykových štruktúr, ako bolo spomenuté vyššie, ale aj o obsah, ktorý siaha od histórie po geografiu, od archeológie po vedu, od biografii po triky na prežitie.

Hodnoty bez moralizovania

7

V neposlednom rade ide pri čítaní o odovzdávanie hodnôt. Mnohokrát môže byť ťažké začať určité rozhovory v rodine. Niekedy pre nedostatok času, niekedy preto, že sa nikdy nezdá byť správny okamih, ale aj z mnohých ďalších dôvodov.

Mať na polici knihy, ktoré môžu slúžiť ako podnet na začatie dialógu, môže práve v tomto smere pomôcť.

Okrem toho mnohé príbehy predstavujú postavy, ktoré sú pozitívnymi vzormi, ktoré treba nasledovať, alebo negatívnymi vzormi, od ktorých sa treba dištancovať. V podstate tak deťom odovzdávajú hlboké morálne pojmy, ale komunikujú ich prostredníctvom jazyka, ktorý je pre ne vhodný.

A ešte jeden bonusový dôvod...

8

Na záver len dodám, že najjednoduchším dôvodom, prečo si spolu čítať, je: pretože je to krásne! A život je krásny aj preto, lebo je poskladaný z mnohých malých spoločne prežitých krásnych okamihov.

Petr Štěpán · text a ilustrácia

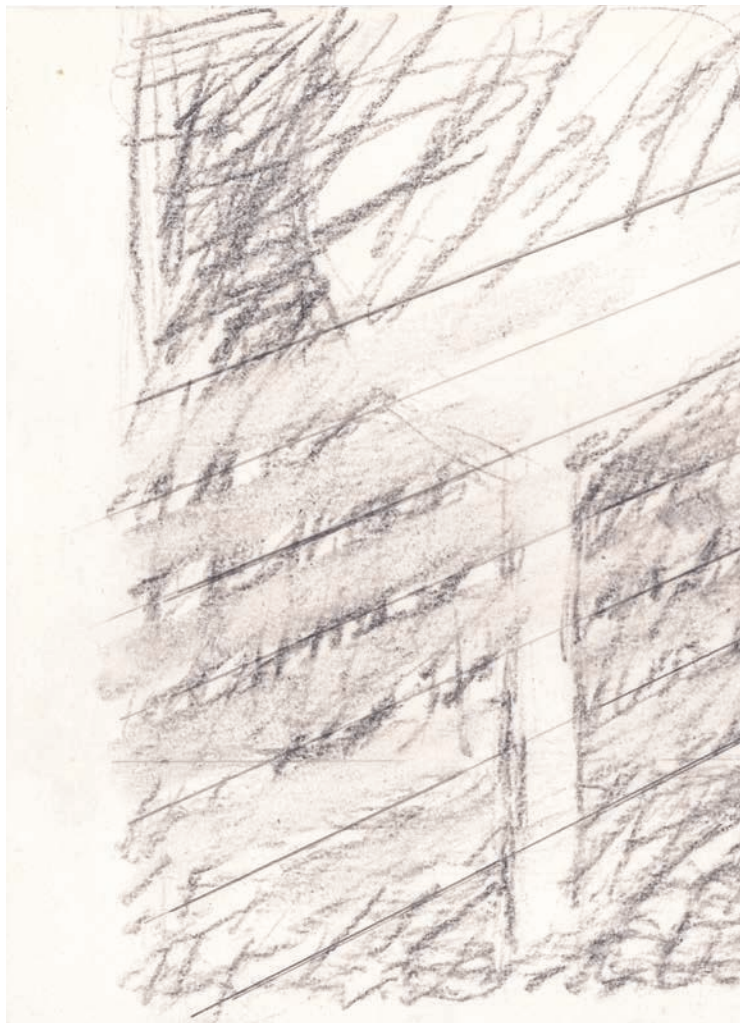
Bez náboženstva

Dostala sa ku mne kniha Jana Loffelda *Keď Boh nikomu nechýba*. Témou je rýchla sekularizácia západného sveta. Kniha vzbudila záujem v našej Cirkvi, mnohí sa k nej vyjadrovali a autor bol pozvaný na panelovú diskusiu. Trochu ma prekvapil rozruch, reakcie označujúce text za provokatívny. My, ktorí žijeme vo svete, sa každý deň stretávame s ľuďmi, ktorým Boh nechýba. Mnohí z nich sú šťastní a žijú čestne. Teraz si to všimli aj teológovia.

Musím myslieť na svoje detstvo. Rodičia nás síce so sestrou každú nedeľu brávali do kostola, ale okrem niekoľkých detských modlitbičiek od mamy to náš každodenný život veľmi nepoznamenalo. Naši rodinní priatelia a známi boli ľudia „nekostolní“ a náboženstvo a viera neboli témami rozhovorov. Výnimkou bola manželka otcovho kolegu a priateľa z práce. Pri svojich občasných návštevách si takmer vždy našla príležitosť podeliť sa o svoje duchovné skúsenosti s prežívaním svojej viery. Naši ju vypočuli s láskavou zhovievavosťou, bez toho, aby túto tému akokoľvek rozvíjali. Brali to ako drobnú úchylku tejto naskrz dobrej ženy, zvláštnosť, ktorá nemohla narušiť ich priateľstvo.

Rodičia nám vytvorili láskyplný domov, ktorému nič nechýbalo. Aj v rôznych životných peripetiách sme sa k nemu mohli vzťahovať ako k pevnému bodu a myslím, že z toho žijem dodnes. Samozrejme, aj naši rodičia prešli vývojom spolu s nami. Keď sme v dospievaní začali so sestrou praktizovať náboženský život, tak sa o nás báli. Najviac asi fanatizmu, ktorým si vysvetľovali našu mladícku horlivosť. Báli sa aj o našu bezpečnosť, pretože v období totality boli náboženské aktivity mimo kostola zakázané.

Mne táto skúsenosť z detstva vždy pomáhala chápať a oceňovať svet bez náboženskej praxe. V prostredí Hnutia fokoláre sme zažili obdobie dôležitého obratu k takzvaným neveriacim. Chiara Lubichová kládla dôraz na konkrétny záujem, vedúci skôr k spolupráci vo vzájomnom rešpektovaní, ako k obracaniu na „pravú“ vieru. Bolo to určite prorocké. V tom čase som sa zúčastnil na niekoľkých podujatiach usilujúcich sa o tento

dialóg, na ktorý som pozval niektorých svojich neveriacich priateľov. Nebolo to ľahké. Napriek všetkej snahe sme ich „prevalcovali“ svojimi veľkými ideami, hlboko zakoreneným postojom majiteľov pravdy a odpoveďami na všetky dôležité otázky života. Priateľské gestá a slová o rovnosti to nedokázali zakryť.

V jednej knihe rozhovorov Alexandra Meňa s mladými, prevažne hľadajúcimi ľuďmi, sa jeden z účastníkov pýta: „Ako to urobiť, aby náboženstvo nestálo v ceste mojej viere?“ Odpoveď je vyčerpávajúca, ale mne sa zdá dôležitá i otázka. Vyjadruje silné uvedomenie si neuchopiteľnosti duchovného života. Naše slová, naše symboly nie sú schopné vyjadriť celú pravdu o Bohu. Sú príliš ľudské, a preto pre niekoho dokonca nevhodné. V kontakte s neveriacimi priateľmi som sa niekedy cítil ako dogmatik, ktorý to veľké tajomstvo, ktoré nás spája, zbavuje všetkej sily a príťažlivosti. Vtedy som si uvedomil nutnosť úcty a rešpektu voči vnútornému životu týchto ľudí. Nemám pochybnosti o tom, že Boh ich miluje, ale ako to robí, akým spôsobom, to by sme mali nechať naňho. Nieko to výstižne vyjadril: „Dovoliť Bohu byť Bohom...“

Nedávno som sa stretol s mojím krstným synom Tomášom pri hrobe jeho mamy. Tri mesiace po jej smrti sa stále nedokázal zmieriť s jej odchodom. Zádušnú svätú omšu vtedy slúžil otec Krištof z Českého Brodu vo farskej kaplnke len pre nás troch. Tomáš priniesol urnu s jej popolom vo svojom batohu. Bola to silná, dojímavá chvíľa, príležitosť poslúžiť toľko mužovi, za ktorého sa modlím už štyridsať rokov. Stretnutie pri hrobe bolo vzácné. Dovoliť som si opýtať sa ho, či sa môžem pomodliť, a on súhlasil a pridol sa znamením kríža. Potom, v neďalekom bistre, došlo aj na hlbší rozhovor. V určitej chvíli som to už nevydržal a pokúsil som sa mu povedať, že by som sa s ním rád podelil o niečo zo svojej viery, pretože mi to pomáha a uľahčuje život. Reagoval bezprostredne: „Nie, nie, mne stačí, že si.“ Pomyslel som si: „Aj ja som vďačný, za to, že si. Mnohým si ma obdaroval. Potrebujeme sa navzájom.“

Orsolya Virág Bakoš · Eszter Paksy

Čo dokáže vynaliezavá láska

V rozhovore s Máriou Algayerovou zo Senca sa dozvieme o prijatí a živote s dcérou s Downovým syndrómom a o jej angažovanosti v organizácii Mary's Meals, ktorá pomáha hladujúcim deťom v miestach ich vzdelávania v 16 krajinách sveta.

Mária, mohli by ste nám niečo povedať o svojej rodine? Ako ste vychovávali Barborku, že sa z nej stala taká veľkorysá osobnosť?

Pred tým, ako sa Barborka narodila, sme prišli o tri deti. Keď som otehotnela po štvrtý raz, ani som už nedúfala, že by to dobre dopadlo. Nakoniec sa Barborka narodila, no diagnostikovali jej Downov syndróm. Spočiatku to bolo bolestné. O tomto syndróme som takmer nič nevedela... ale verila som, že to zvládneme. Barborka bola úžasné dieťa. Pokojná, milá, láskavá. Keď mala štyri roky, manžel od nás odišiel, lebo sa cítil obmedzovaný. Ja som mala obavy, či to s Barborkou zvládnem. Po detskej obrne, ktorú som prekonala ako dvojročná, chodím s barlami a vonku potrebujem aj invalidný vozík. Bolo to ťažké. Po prvom šoku som však pochopila, že musím žiť naplno pre Barborku. Začali sme si spolu kresliť a postupne to prešlo do maľovania obrazov. Už ako štvorročná mala v jednej bratislavskej galérii svoju prvú výstavu. Celkovo mala desať sa-

mostatných výstav, ďalšie boli spoločné s inými umelcami, a to nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Pri maľovaní sme prežívali tie najkrajšie chvíle, lebo vtedy Barborka cítila, že som tam len pre ňu.

Čo pre vás znamená byť mamou Barborky?

Som hrdá na Barborku a šťastná, že ju mám... že máme jedna druhú. Aj keď občas prichádzajú ťažšie chvíle vyplývajúce z jej diagnózy, pre mňa je najmilšou obyvateľkou tejto planéty.

Tento rozhovor vedíme pri príležitosti Svetového dňa Downovho syndrómu. Ako podľa vás dnes spoločnosť vníma ľudí s týmto syndrómom?

Aj keď je spoločnosť už viac otvorená i pre ľudí s Downovým syndrómom, predsa len je vnímanie inakosti ešte veľmi rezervované alebo zdržanlivé. Ľudia s týmto syndrómom nemajú ani zďaleka také možnosti ako ich zdraví rovesníci.

Čo môžu podľa vás ľudia s Downovým syndrómom priniesť svetu?

Škoda, že nie sú až tak začlenení do spoločnosti, ako by bolo žiaduce. Títo ľudia sú totiž láskaví, nikdy nikomu úmyselne neublížia, nikoho neurazia, neklamú... Bežná populácia by sa mala čo od nich učiť. Keď niekam s Barborkou prídeme, zrazu sa ľudia menia. Napríklad v čakárni u lekára... Barborka každého s úsmevom pozdraví, usmeje sa, povzbudí... prináša radosť... A ľudia sa stávajú láskavejšími aj voči sebe navzájom.

Máte obavy o budúcnosť Barborky, najmä o čas, keď už nebudete môcť byť po jej boku?

Áno, mám obavy z toho, čo bude s Barborkou, až tu raz ja nebudem. Bolo obdobie, keď ma to dosť trápilo, lebo okrem mňa nemá vôbec nikoho. Vlastný otec o ňu nemá záujem. Potom som pochopila, že sa tým nemám zaoberať. Dôležité je žiť v prítomnom okamihu. Verím, že dobrý Boh sa o nás obe postará. Sme v jeho rukách a predovšetkým v jeho srdci.

**Vždy sa modlím k Božej Matke a prosím o pomoc, lebo je to jej dielo a ona koná.
My sme len nástrojmi v jej rukách.**

Ako ste sa dozvedeli o organizácii Mary's Meals a čo vás na nej najviac oslovilo?

Počas pandémie Covid-19 sme kvôli Barborkiným zdravotným problémom boli v izolácii. Vtedy som si začala pripadať akosi málo vyťažená. Prosila som Ježiša, aby mi dal spoznať, čo môžem pre neho urobiť, aby mi ukázal spôsob, ako ho môžem milovať.

Prišiel začiatok decembra a s Barborkou sme sa rozprávali o Vianociach. Pýtala som sa jej, aký darček by chcela pod stromček. Jej odpoveď bola: mandarínku. Bola som prekvapená a navrhla som jej, aby Ježišovi napísala list.

O pár dní mi ho ukázala... Milý Ježiško, na Vianoce máš narodeniny a ja ti želám, aby si bol šťastný. Keď ťa môžem poprosiť, veľmi by som chcela pod stromček mandarínku a hlavne, aby deti v Afrike neboli hladné, aby mali čo jesť...

Veľmi ma to dojalo. Bola som šťastná, že moje dieťa nemyslí na drahé darčeky, ale na potreby iných. Na druhý deň som od priateľky dostala informáciu o Mary's Meals. Teraz máme príležitosť našim darom 22 eur zabezpečiť v rámci školského stravovania jedlo pre dieťa na celý školský rok. Bolo to úžasné, hneď som

si pozrela stránku a hľa... Pane, chceš, aby som toto robila pre teba? Aby som zháňala peniažky na jedlo pre teba v hladujúcich deťoch? A odrazu ma zalial nevýslovný pocit šťastia a radosti. A v mojej duši zaznelo... tu som, Pane.

Ako vznikol nápad maľovať obrazy a pohľadnice na podporu zbierky?

Počas modlitby ruženca mi prebehla hlavou myšlienka ponúknuť na internete Barborkine obrazy a utržené peniažky by išli pre hladujúce deti. Mali sme doma nejaké obrazy, ktoré sa posledné dva roky veľmi nepredávali a akoby čakali na svojich nových majiteľov.

Modlila som sa k Božej Matke a prosila som, ak je toto Božia vôľa, aby pomohla zohnať ľudí, ktorí si obrazy kúpia. Po uverejnení na internete sa mi v priebehu pár hodín ozvali ľudia, ktorí prejavili záujem. Bola som šťastná, bol to obrovský zázrak lásky. Suma, ktorú sme mohli odoslať, zabezpečila jedlo pre 54 detí na celý školský rok.

Čo bolo pre vás počas tých piatich rokov najväčšou výzvou?

Dať šancu a nádej na lepší život deťom, ktoré neraz kvôli hladu nie sú schopné navštevovať školu.

Ako sa vám podarilo osloviť ľudí a motivovať ich k štedrosti?

Máme veľa priateľov, a tak sme im o Mary's Meals začali rozprávať. Najväčšiu zásluhu na tom mala Barborka. Hocike sme prišli, ona nemala problém hovoriť o „jej deťoch“ a vždy získala aj nejaké peniaze.

Aké sú vaše ďalšie sny a plány v pomoci deťom v Malawi?

Nerobíme si konkrétne plány. Vždy sa modlím k Božej Matke a prosím o pomoc, lebo je to jej dielo a ona koná. My sme len nástrojmi v jej rukách. Naším snom je, aby čo najviac detí prestalo trpieť hladom.

Máte 73 rokov. Mnohí ľudia v tomto veku už oddychujú. Čo vám dalo odvahu začať takýto veľký projekt práve teraz?

Myšlienka Mary's Meals, sýtiť deti v mieste vzdelávania, sa tak hlboko dotkla môjho srdca, že mi to dodáva silu a elán. Nevieam, koľko života mi ostáva, preto ho chcem naplno využiť nielen pre Barborku, ale aj pre tých, ktorí nemajú čo jesť. Nezachránime celý svet, ale ako povedala Matka Tereza: „Ak nemôžeš nasýtiť sto ľudí, nasýť aspoň jedného.“ Ja v každom tom dieťati vidím Ježiša, ktorý je hladný, trpí... a to je pre mňa veľkou výzvou. A oddychovať? Možno raz v nebi...

Patrizia Bertoncello · kresba Laura Giorgi

Trik s úsmevom

Peter stál pripravený na štartovej čiare. Na tie preteky čakal už dlho: na hlave mal modrú prilbu, jednou nohou na pedáli a druhou na zemi, pozorne sledoval rozhodcu, ktorý sa chystal dať signál na štart.

Pozdĺž trate stálo veľa ľudí, aby povzbudzovali deti, ktoré sa zúčastňovali na pretekoch. Peter bol dojatý, medzi ľuďmi zazrel povzbudivý úsmev svojej mamy.

Boli tam aj Alenka a Mário, ale stratil ich z dohľadu. Možno sa presunuli, aby na neho čakali v cieli. „Štart!“ zakričal rozhodca do megafónu a Peter začal šliapať. Dobrú chvíľu sa mu darilo držať sa medzi prvými v skupine. Naklonený nad riadidlami, všetku svoju silu vkladal do rýchleho šliapania.

Presne v tej veľkej zákrute pred cieľom... bol to len okamih a... bum!!! Nedokázal udržať rovnováhu, vybočil a tvrdo spadol na zem. S námahou sa postavil: mal odreté a krvácajúce koleno, prilba sa mu posunula nabok a od silného nárazu cítil pulz v ruke. Všetci pretekári ho predbiehali a za povzbudzujúcich výkrikov prekročili cieľovú čiaru! Peter so slzami v očiach zdvihol svoj poškodený bicykel.

Hneď k nemu prišla mama. Objala ho a odprevadila k rozhodcovi, aby ho ošetril. Krátko nato prišli aj Alenka a Mário: „Zranil si sa?“ spýtali sa znepokojene-

ní priatelia. Mama sa snažila všetkých upokojiť. „Viem, čo teraz potrebujeme,“ povedala. „Poďme si kúpiť veľkú zmrzlinu!“ Zamierili do kaviarne v parku a posadili sa k stolíku. Alenka a Mário znepokojene hľadeli na Petra, ktorý nedokázal zadržať slzy. Bol naozaj sklamaný a hanbil sa za neúspech v pretekoch. Mama navrhla: „V takomto prípade treba použiť kúzlo s úsmevom!“ Zvedavá Alenka sa spýtala: „A ako to kúzlo funguje?“ „Musíme spolu nájsť dobré dôvody na úsmev, aj keď sme smutní, nahnevaní alebo nespokojní!“ odpovedala. „Hmm,“ povedal Mário, „uvidíme, či mi ten trik vyjde. Peter, môžeš sa usmievať, lebo si si odrel len jedno koleno!“ A Alenka dodala: „Môžeš sa usmievať, lebo... možno teraz dostaneš ako darček nový bicykel!“

„A potom... môžeš sa usmievať, lebo prilba ti zabránila, aby si mal na hlave hrču!“ povedal Mário. „Môžeš sa usmievať, lebo,“ zdôraznila Alenka, „keby si nespadol, neboli by sme jedli túto obrovskú zmrzlinu!“

Peter si chrptom ruky utrel slzy, začal sa usmievať a zapojil sa do hry s priateľmi. Spoločne našli až 27 dôvodov na úsmev, jeden vtipnejší ako druhý, a so smiechom zmizol aj Petrov smútok. Vrátili sa spolu domov, striedavo ťahali bicykel a veselo sa rozprávali. „Ďakujem, priatelia, boli ste skvelí,“ pozdravil Peter. „Tento trik s úsmevom sa vám naozaj podaril!“

MARIAPOLI 2026

15. – 17. 5. 2026 | Thermal Širava Spa Resort
jozef.mocak@gmail.com | 0904 891 838

31. 7. – 2. 8. 2026 | Ľutina
marianna.tarasovic@gmail.com | 0907 555 311

4. – 6. 9. 2026 | Bard. kúpele, Penzión Augustineum
mdvorska7@gmail.com | 0911 848 868

LETNÉ TÁBORY GEN

20. – 23. 8. 2026 | Banský Studenec
Pre chlapcov 9 – 14 rokov
marek.dolny1@gmail.com

24. – 26. 7. 2026 | miesto hľadáme
Pre dievčatá od 13 rokov
v.norkova@gmail.com

DOVOLENKA RODÍN

12. – 16. 8. 2026 | Hotel Telgárt

Prihlasovanie:

noverodiny.slovensko@gmail.com

NOVINKA

Ked' dávanie obohacuje

Kniha prináša inšpiratívny pohľad na podnikanie a ukazuje, ako môže princíp daru a vzájomnosti pretvárať pracovné aj spoločenské vzťahy.

224 strán | mäkká väzba | 13 × 20 cm

obchod.nm.sk
0911 178 276

Táto publikácia vás môže inšpirovať a zrazu budete vidieť možnosti, ktoré sa vám nemuseli predtým zdať dosiahnuteľné. Pootvorí vám dvere do sveta ľudí, ktorí chceli urobiť niečo viac pre spoločnosť a nemali potrebu za to chcieť aj niečo naspäť.

Martina Baumann, novinárka